RYOMGÅRD REALSKOLES ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1974

RYOMGÅRD REALSKOLES ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1974

KOLIND BOGTRYKKERI

Translokationen 1974

Jeg skal fortælle jer en historie – et gammelt folkeeventyr. Mange af jer kender det; for en del af jer står det nok lidt uklart i erindringen – det ligger måske helt tilbage i »jeres tidlige barndom« – 2/3 klasse eller så. Men det gør ikke noget, om I har hørt historien før, for den er god nok til at kunne høres igen.

1

Der var engang en fisker og hans kone; de boede i en muddergrøft tæt ved havet, og fiskeren gik hver dag ud for at mede. Nu sad han engang med sin medesnor og stirrede ned i det blanke vand, og så mærkede han et ryk i snøren. Da han trak den op, var der en stor flynder på krogen. Flynderen sagde til ham: »Åh, lad mig leve! Jeg er ingen rigtig flynder, jeg er en forhekset prins; sæt mig igen ud i vandet og lad mig svømme!« »Nå,« sagde manden, »du behøver ikke at sige så meget; en flynder, der kan tale, ville jeg alligevel ikke beholde.« Derpå satte han den igen ud i det blanke vand; flynderen gik til bunds og lod en lang blodstribe efter sig.

Så stod fiskeren op og gik hjem til sin kone i muddergrøften. »Har du fanget noget i dag?« spurgte konen. »Nej,« svarede manden, »jeg fik en flynder, der sagde, at han var en forhekset prins; så lod jeg ham svømme.« »Ønskede du da ingenting?« spurgte konen. »Nej,« svarede manden, »hvad skulle jeg vel

---

Eventyret, der her bringes i sin helhed, blev ved translokationen gengivet i hovedtræk (red.).

ønske?« »Åh,« sagde konen, »det er da ikke rart altid at bo her i muddergrøften; du kunne dog have ønsket os et lille hus. Gå hen og kald på ham! Sig, at vi vil have et lille hus; det giver han os sikkert.«

Det var manden ikke glad ved; men han turde ikke gøre sin kone imod, og så gik han ned til stranden. Da han kom derhen, var søen ganske grøn og gul og slet ikke blank mere. Han blev stående og sagde:

»Ro, ro til fiskeskær,
flynder dybt på bunden der;
ej min hustru Ilsebil
vil, som hendes husbond vil.«

Flynderen kom svømmende og sagde: »Nå, hvad vil hun da?« »Ak,« svarede manden, »jeg havde jo fanget dig, og nu siger min kone, at jeg skulle have ønsket mig noget. Hun vil ikke bo i muddergrøften mere; hun vil gerne have et lille hus.« »Gå kun hjem,« sagde flynderen, »hun har det allerede.«

2

Så gik manden hjem; men der, hvor muddergrøften før havde været, stod nu et lille hus, og hans kone sad på en bænk foran huset. Hun tog ham ved hånden og sagde til ham: »Kom med ind; her er dog meget bedre.« De gik ind, og der var en lille forstue og et godt, lille værelse og et kammer, hvor deres senge stod; der var også et køkken og et spisekammer med alt, hvad der skal være. Bagved var der en lille gård med høns og ænder og en lille have med frugttræer og køkkenurter. »Se,« sagde konen, »er det ikke net?« »Jo,« svarede manden, »her vil vi altid bo og leve rigtig fornøjeligt.« »Det vil vi betænke os på,« sagde konen.

Et par uger gik, og så sagde konen til sin mand: »Huset er alt for lille; flynderen kunne godt have givet os et større hus. Jeg vil bo i et stort slot, der er bygget af rigtige sten; gå hen til flynderen, han skal give os et slot!« »Ak, kone,« sagde manden, »huset er jo godt nok, hvorfor skal vi bo i et slot? Flynderen kan let blive vred, nu da han har givet os huset.« »Gå

du bare!« sagde konen, »han giver os det nok.« Manden blev tung om hjertet, og han ville nødig; men til sidst gik han alligevel. Da han kom ned til stranden, var vandet mørkeblåt og gråt; dog var det stille endnu. Så blev han stående og sagde:

»Ro, ro til fiskeskær,
flynder dybt på bunden der;
ej min hustru Ilsebil
vil, som hendes husbond vil.«

»Nå, hvad vil hun da?« sagde flynderen. »Ak,« svarede manden bedrøvet, »hun vil bo i et stort slot af rigtige sten.« »Gå blot, hun har det allerede,« sagde flynderen.

3

Manden gik hjemad; men da han kom til det sted, hvor huset havde stået, fik han øje på et stort slot, og hans kone stod på trappen; hun tog ham ved hånden og sagde: »Kom!« Han fulgte da med hende. I forhallen var gulvet af marmor, og der var så mange tjenere, der lukkede dørene op for dem. I stuerne hang der dejlige lysekroner; der var forgyldte stole og borde, og den bedste mad og den fineste vin stod på bordet. Bag slottet var der en stor gård med hestestald og kostald og vognskure, og der var en herlig have med de dejligste blomster og de bedste frugttræer; der var en lystskov, som nok var en halv mil lang; i den var der hjorte og rådyr og harer og alt, hvad man kunne ønske sig. »Nå,« sagde konen, »er det ikke smukt?« »Jo,« sagde manden, »og nu vil vi altid bo i dette skønne slot og være glade og tilfredse.« »Det vil vi betænke os på,« sagde konen, »vi vil sove på det.« Og så gik de i seng.

Den næste morgen vågnede konen først; hun så ud af vinduet, og der var så kønt derude. Manden lå endnu og halvsov, da konen puffede ham i siden med albuen og sagde: »Mand, stå op, og se ud af vinduet! Kan vi ikke blive konge over hele dette land? Gå hen til flynderen; vi vil være konge.« »Ja, jeg vil ikke være konge,« sagde manden. »Hvis du ikke vil,« svarede konen, »så vil jeg. Gå straks!« Så gik manden; men han var ilde til mode. Da han kom ned til stranden, var havet gan-

ske mørkegråt, og vandet gærede op fra bunden. Så sagde han:

Ro, ro til fiskeskær, osv.

»Hvad vil hun da?« sagde flynderen. »Ak,« svarede manden, »hun vil være konge.« »Gå kun hjem; hun er det allerede,« sagde flynderen.

4

Så gik manden hjem, og da han kom til slottet, var det blevet meget større end før; der var kommet et stort tårn, foran døren stod skildvagter, og der var soldater og musikanter og trommeslagere; og da han kom indenfor, var alt af marmor og guld og silke og fløjl. Døren til den sal, hvor hoffet var, gik op, og hans kone sad på en høj trone af guld; hun havde guldkrone på og i hånden et scepter af guld og ædelstene. På begge sider af hende stod seks jomfruer i række, hver af dem et hoved mindre end den anden. Da blev han stående foran hende og sagde: »Ak kone, er du nu konge?« »Ja,« svarede konen, »nu er jeg konge.« Da han havde set på hende en tid, sagde han: »Hvor det klæder dig kønt at være konge! Nu vil vi heller ikke ønske os mere.« »Nej, mand,« sagde konen, »jeg kan ikke nøjes med det. Gå hen til flynderen! Konge er jeg; men jeg vil også være kejser.« »Ak, kone,« sagde manden, »kejsere kan han ikke gøre, og jeg holder ikke af at sige det til flynderen, for det er da umuligt.« »Jeg er konge, og du er min mand,« sagde konen, »vil du straks gå! Kan han gøre konger, så kan han også gøre kejsere.«

Manden måtte da gå; men han var bange og tænkte ved sig selv: »Det går aldrig godt; flynderen bliver til sidst ked af det.« Imidlertid var han kommet ned til havet; det var ganske sort og tykt, og en kastevind gik hen over det. Da sagde han atter:

Ro, ro til fiskeskær, osv.

»Nå, hvad vil hun da?« sagde flynderen. »Ak,« svarede han, »min kone vil være kejser.« »Gå du kun hjem!« sagde flynderen, »hun er det allerede.«

5

Manden gik tilbage, og da han kom hjem, var hele slottet af poleret marmor. Udenfor marcherede soldater og blæste på trompeter og slog på tromme, og indenfor gik grever og baroner; de lukkede op, da manden nærmede sig, og dørene var af guld. Da han kom ind, sad hans kone på en trone, der var lavet af et eneste stykke guld og var to mile høj; på hovedet havde hun en guldkrone, der var to meter høj og indlagt med ædelstene. På begge sider af døren stod to rækker mænd, den ene mindre end den anden, lige fra den allerstørste kæmpe, der var sine to mile høj, til den allermindste dværg, der ikke var større end min lille finger. Foran stod konger og fyrster. Manden blev stående og sagde: »Nå kone, er du nu kejser?« »Ja,« svarede hun, »jeg er kejser.« Så blev han stående og betragtede hende, og da han havde stået der en tid, sagde han: »Äh kone, hvor det klæder dig godt at være kejser!« »Mand,« sagde hun, hvorfor står du der? Nu er jeg kejser; men jeg vil også være pave, gå hen til flynderen!« »Ak, kone,« sagde manden, »pave kan du ikke blive, der er kun én pave på jorden.« »Mand,« sagde hun, »jeg *vil* være pave, gå straks derhen, jeg må være det endnu i dag.« »Nej, kone,« sagde manden, »det vil jeg ikke sige til ham; det er for groft; paver kan han ikke gøre.« »Äh snak,« sagde konen, »kan han gøre kejsere, kan han også gøre paver. Gå straks! Jeg er kejser, og du er min mand!«

Manden blev bange og gik; men han skammede sig og rystede og bævede, så han ikke stod sikkert på sine ben. Vinden blæste, og skyerne for af sted; det begyndte at blive mørkt; bladene faldt af træerne, og havet skummede, som om det kogte; langt ude så han skibe, der hoppede og dansede på bølgerne. Dog var der endnu en smule blåt at se midt på himlen; men fra siderne trak sorte skyer op som til et stærkt tordenvejr. Han stod der helt forknyt og sagde:

Ro, ro til fiskeskær, osv.

»Nå, hvad vil hun da?« sagde flynderen. »Ak,« svarede manden, »hun vil være pave.« »Gå du kun hjem, hun er det allerede,« sagde flynderen.

6

Da manden kom til sit hjem, var det som en stor kirke med slotte omkring. Han måtte trænge sig frem gennem en skare mennesker, og da han kom ind, var der lys i tusindvis, og hans kone havde klæder af guld og sad på en endnu højere trone og havde tre store guldkroner på, og omkring hende stod så mange præster, at man næsten ikke kunne tælle dem; på begge sider af hende var der to rækker lys, det største så stort som det allerstørste tårn, og det mindste som den allermindste køkkenprås; kejsere og konger lå på knæ for hende og kyssede hendes tøffel. »Kone,« sagde manden og så på hende, »er du nu pave?« »Ja,« svarede hun, »jeg er pave.« Han blev stående og så rigtig på hende, og det var, som om han så ind i den klare sol. Da han havde set en tid på hende, sagde han : »Ak kone, hvor det klæder dig godt at være pave!« Men hun sad så stiv som et træ og rørte sig ikke. Da sagde han: »Giv dig nu tilfreds, nu er du pave, og så kan du jo ikke blive mere.« »Det vil jeg betænke mig på,« sagde konen.

Derpå gik de begge i seng; men hun var ikke tilfreds, og begærligheden lod hende ikke sove; hun tænkte bestandig på, hvad mere hun ville være; men hun kunne ikke finde på noget. Manden, der havde løbet meget den dag, sov fast og godt. Så kom morgenrøden frem på himlen, og hun rejste sig over ende i sengen og så ud ad vinduet, mens solen stod op. Da tænkte hun: »Bare jeg også kunne lade solen og månen stå op!« »Mand,« sagde hun og puffede ham med albuen i siden, »vågn op, og gå hen til flynderen! Jeg vil være som Vorherre.« Manden var ikke helt vågen endnu, og han blev så forskrækket, at han faldt ud af sengen. Han mente, at han havde hørt fejl, gned sine øjne og sagde: »Ak kone, hvad var det, du sagde?« »Mand,« sagde hun, »når jeg ikke kan lade solen og månen stå op, kan jeg ikke få nogen rolig time mere.« I det samme så hun så skrækkeligt på ham, at han måtte gyse. »Gå straks, jeg vil være som Vorherre!« »Ak, kone,« sagde manden og faldt på knæ for hende, »det kan flynderen ikke. Kejsere og paver kan han gøre; men nu beder jeg dig slå dig til tåls og bliv ved med at være pave.« Så blev hun rigtig arrig, håret fløj vildt om hendes hoved, hun rettede sig op i luften og gav ham et spark

med sin fod og råbte: »Jeg kan ikke holde det ud, vil du gå straks!« Så tog han bukserne på og løb af sted, som om han var gal.

Ude brusede stormen, så han næppe kunne stå på benene; huse og træer faldt om, bjergene rystede, og klippestykker faldt ud i havet; himlen var sort som beg, det tordnede og lynede, på havet gik bølger så høje som kirketårne, og på dem alle var der en hvid krone af skum. Da skreg han og kunne dog ikke høre sine egne ord:

Ro, ro til fiskeskær, osv.

»Nå, hvad vil hun da?« sagde flynderen. »Ak,« svarede han, »hun vil være ligesom Vorherre.« »Gå kun hjem!« sagde flynderen, »hun sidder allerede i muddergrøften igen.«

Og der sidder de endnu.

Grimm.

Se, det var historien. I eventyret kan alt ske! og det skal vi ikke falde i forundring over, men i stedet prøve at finde den sandhed, der er i historien. Konen i jordhytten ved muddergrøften ønsker sig et hus. Det er der ikke noget at sige til. Men hun gør intet selv for at få det.

Eventyrets ønskesituation opstår. Hun forstår, at situationen kan udnyttes. »Sig, at *vi vil have ...*« Hun får det, og det er nok overraskende, *hun glædes faktisk derved.*

Men så gribes hun af *misundelsens og begærlighedens* negative kræfter og lader sig drive fra det ene ønske – eller krav – til det andet, mere og mere urimeligt for at ende med det helt vanvittige krav, hvorpå eventyrets overnaturlige kraft – flynderen – sætter hende hen, *hvor hun vel egentlig hører til!* Det er den måde, hvorpå eventyret vil fortælle os, at de goder, der gives os, let kan mistes, hvis de ikke modtages med det rette ydmyge sind, og hvis de ikke værnes ved, at vi viser os i stand til at administrere dem. »Du gode og tro tjener,« sager Herren i *lignelsen om de betroede talenter,* »du har arbejdet godt med

det, du har fået betroet, og har fået noget ud af det. Jeg vil give dig min belønning.«

Hvorfor nu denne snak om muddergrøften, om opstigning til magt og herlighed og tilbagefald til muddergrøften igen her på jeres afslutningsdag? Ja, det er da selvfølgelig ikke, fordi vi ønsker, at I skal blive siddende, hvor I sidder – godt nok på et stade, der er adskillige trin højere end eventyrets fiskerkone – ej heller, at I efter et forsøg på himmelflugt skal vende tilbage dertil.

I har vel *jeres ønsker, jeres dagdrømme* m. h. t., hvad I kunne tænke jer at nå i de næste 10 år, 20 år eller mere, og engang imellem har vi vel alle håbet på en eller anden *genvej – som i eventyret* – i form af den store lotterigevinst eller en god 12'er. Og det er der vel ikke noget galt i – blot I ikke bliver hængende i dagdrømmeriet og bliver siddende og venter på, at eventyrets flynder skal sige: »Hun har det allerede.«

I er alle udstyret med evner, anlæg, karakteregenskaber, helbred – foruden den materielle ballast, I har fra jeres hjem eller fra samfundet – men vidt forskelligt udstyret. Dette er gaver, der skal modtages med det rette sind, dvs. udnyttes, bruges, videreudvikles for ikke at mistes.

Den udvikling trænger I til – selvfølgelig – både kundskabsmæssigt og menneskeligt, og der vil I ikke nå lige vidt, men det er heller ikke afgørende. Hovedsagen er, at I med jeres erhvervsvalg og øvrige valg, jeres kundskabstilegnelse og jeres menneskelige udvikling når frem til en plads i samfundet, hvor der er harmoni mellem evner og krav.

Lige så utilfredsstillende det må være ikke at kunne finde udfoldelse for sine evner og anlæg i sit arbejde eller sin omgang med menneskr, lige så bittert, opslidende og forfærdeligt vil det være dagligt at føle, at man ikke slår til.

Fiskeren i eventyret var hurtigt *tilfreds* (da de havde fået huset); *konen* blev det *aldrig*. Jeg vil ikke ønske for jer, at I bliver alt for hurtigt tilfredse, for det kan let føre til, at jeres udvikling går i stå, og det er galt. Men det er mange gange værre, hvis man – som konen – gribes af det umættelige begær efter magt, rigdom og anseelse; for da udtørres kilderne i jeres friske, ungdommelige sind, og da bliver jeres smil til en pro-

fessionel grimasse, og da bliver jeres omgangskreds skubbet til side med spidse albuer eller tromlet ned – hvis da ikke de er stærkere end jer. Da bliver der ingen tid til at standse op og glæde sig over det, der er nået.

»Sig til flynderen, at vi vil have et lille hus.« *Vi vil have!* Det er *let nok at stille krav*, og der er mange, der gør det; og en del af dem er rimelige. Det er nok ikke en dårlig prøve på kravets betydning for dig, at du stiller dig spørgsmålet: Hvad har du gjort, eller hvad vil du gøre for at få dette krav gennemført? Det er nok stadig en god leveregel først at stille kravene til sig selv. Det er stadig en god regl at spørge sig selv, om det er til skade for andre.

Begrebet tolerance, der betyder noget i retning af fordragelighed og respekt for andres mening, er stadig aktuelt. Det er mit indtryk, at det er let at vinde gehør hos ungdommen for ligeret trods forskel i race, køn, religion, sprog eller økonomi. Må jeg stille et spørgsmål til jer på bænkene her foran såvel som til jeres yngre kammerater: Er det lige så let at vinde gehør for begreberne fordragelighed og forståelse for andres mening, hvis det drejer sig om jeres egen snævre kreds? Er I lige så villige til at tage den svages parti, til at støtte den, der står alene, hvis ufordrageligheden dukker op i jeres klasse, i frikvarteret, derhjemme?

Husk på: frisind og fordragelighed er ikke blot et teoretisk diskussionsgrundlag på internationalt plan; det er noget, der skal leves, der skal virkeliggøres i det små – i jeres daglige omgivelser.

Skal den kammerat, der vil arbejde, når andre er i pjankehumør, latterliggøres eller fryses ude for det? Er det tolerance?

Skal den, der ønsker at holde, mens festen går godt, hænges ud for det? Er det respekt for andres meninger?

Skal den, der siger fra, hvis løjerne er ved at blive for løsslupne, gøres til grin? Er det fordragelighed?

Jeres forældre er selvfølgelig lige så håbløst gammeldags, forkalkede, forstokkede og reaktionære, som alle forældre altid har været. Har deres mening – i frihedens navn – ret til at komme frem? Husk på: disse standpunkter har i hvert fald aldrig haft til formål at skade eller hæmme jer, for I kommer

for de aller-allerflestes vedkommende fra gode hjem, der gerne har villet og stadig vil ofre noget for at give jer et godt startgrundlag.

Hvad med dem, der ikke kommer fra et godt hjem? Skal de også have en chance? – – Det er tolerance i praksis, jeg taler om!

Kan I huske fortællingen om farisæeren og tolderen? Farisæeren, der gik frem, så alle kunne se ham: »Jeg takker dig, Herre, at jeg ikke er som denne tolder.« Selvretfærdighed – farisæisme, vogt jer for den!

Lad mig slutte med at ønske for jer, at eventyrets sandhed må blive en del af jeres livsvisdom, at jeres krav og jeres kritik må være rimelige og positive og også må rettes mod jer selv, at opnåede goder skal fortjenes og påskønnes og modtages i taknemlighed, og sidst, men ikke mindst, at jeres udvikling ikke må gå i stå, men holdes fri af tom materiel magtbegær og intolerent selvtilfredshed og selvretfærdighed.

Med disse ord: Til lykke med jeres eksamen!

K. Basse

Ved translokationen i sommer havde elevforeningen den glæde at uddele følgende præmier: Axel Munchs Mindelegat til Karin Nygaard, IIIa (legatet skal tildeles den dimittend, der har den højeste eksamen). S. Vester-Petersens Mindelegat til Jette Wulff Petersen, IIa. Djurslands Banks flidspræmier til Karen Dalsgaard, IIIa, og Lone Pedersen, IIIb. En flidspræmie fra boghandler Vilh. Hansen, Grenå, blev givet til Kirsten Rasmussen, IIIa. Elevforeningens flidspræmier blev givet til Dorthe Riis Andersen, IIIb, Lena Albér, 9. kl., Helle Bro Pedersen, IIIb, og Christian Secher, 9. kl.

Kommer vi hinanden ved?

Således spørges der jo ofte i dagens debat. Når jeg tænker på min tid som lærer ved Ryomgaard Realskole, må jeg svare: jo, vi kom hinanden ved. Nu har vi lige haft en elevforeningsfest igen. Mange gamle elever var mødt op, og skal man tro, hvad de sagde, og jeg tænker på min egen indstilling, så glædede vi os over mødet, og det må jo være, fordi vi kom og kommer hinanden ved. Jeg véd, at stifteren af skolen, Axel Munch, havde den idé, at han ville skabe en skole, hvor eleverne selvfølgelig først og fremmest skulle have gode og solide kundskaber – det var jo vores eksistensberettigelse – men at skolen også skulle være et sted, hvor eleverne følte, at det var deres skole, og at der skulle være rart at være. Men skal det værer rart at være sammen, må man jo også vise hinanden hensynsfuldhed i tale og optræden, hvad vi også beflittede os på. Både Axel og Erik Munch havde evner til med små midler at skabe fest og glæde: Tænk på de ryomske sange. En af de gamle elever fortalte mig, at han, når han kørte over engene, hvad han ofte gjorde, ikke kunne lade være at nynne:

Her har fordum havet frådet
imod kysten vildt og frit.

Tænk på bakken eller rettere bakkerne, for der var to, der blev gravet ud og beplantet, for at der kunne blive en smuk ramme om skolen.

Fest var det, når vidnesbyrdsbøgerne blev uddelt i foredragssalen. Fest var det, når eksaminen begyndte; for al den snak om held og uheld ved en sådan, troede vi ikke så meget på,

hvis der af såvel lærer som elever var gjort et ærligt arbejde i årets løb.

Fest var det, når vi samledes til afslutningen på skoleåret. Fest var det, når vi kom til den 1. december, og foredragssalen var smykket med gran, og vi ved tolvsangen stemte i med skolens julesang:

Kom lad os nu på børnevis
istemme Jesusbarnets pris.

Så blev der hver dag resten af måneden sunget en af de gamle julesalmer. Men ellers var det ikke tilladt at smøle tiden hen med julehistorier og den slags; arbejdet skulle passes. Men den sidste skoledag før jul var al undervisning suspenderet, og der var juleafslutning, hvor vi alle festklædte fra 1. klasse til 9. klasse – det var dengang ældste klasse – var sammen til forskellige julearrangementer, men først og sidst til overværelse af 9. klasses opførelse af komedie.

Dagen sluttede med, at vi samledes om juletræet, og skolebestyreren bad ringeduksen ringe julen ind, og efter vi havde lyttet til klokkens klang, blev der sagt: nu er det jul, glædelig jul, som blev besvaret med et tak i lige måde, og i samme øjeblik stemte vi alle i med:

Kom lad os nu på børnevis osv. Ja, så var der en julestemning, som jeg i hvert fald hverken før eller siden har følt mage til.

Jo, vist kom vi hinanden ved. Nu nærmer vi os julen, og jeg vil benytte lejligheden til at sige tak for samværet under arbejdet, tak for samværet i festligt lag. For mig står den gode gamle tid lys og skær i mindets sol. Så glædelig jul og godt nytår til alle gamle elever, til de yngre og til skolens forældrekreds. Gid vi fremdeles må komme hinanden ved.

Thyra Weiner Munch.

En rejse på Djurs

9

Mellem Sønder Hald og Nørre Djurs

Den sorte hund, som sidste år i et sus forsvandt ud ad Adelvejen i Marmeline på vej til Randers, nåede sit mål, Helligbjerget i Viborg, præcis klokken tolv.

Da havde den i selve midnatstimen gennemløbet samtlige herreder og disses sogne tværs over Jylland mellem Nørre Djurs og Nørlyng – og straks vendt hjem igen til sin bolig på Sekshøjvej norden for Fannerup.

Det vil føre for vidt og fylde mindst 7 årsskrifter at følge den sorte hund videre på turen i denne 9. rejse på Djurs. Hundens oplevelser og mange gøremål undervejs vil i nær fremtid foreligge i bogform. Dette til orientering for læsere, der ikke er hunderædde for spøgelser, som kan lide sagn og sære historier, som tror på varsler og alligevel tør sidde 13 til bords.

UD AT KØRE – MED GRISEN

Der er mange andre dyrearter på Djursland, flere har været både i den sorte hunds og andres søgelys i denne fortsatte rejse landsdelen rundt. Engang havde man en Gris, der hvert døgn og tre gange om dagen løb fra Ryom via Gjerrild til Grenå i næsten 45 år. Grisens historie er nutidig og jordnær med stærkt begrænsede fartmuligheder. Den er langt kortere end hundens løbebane – kun 43 km – og ikke nær så dramatisk, men trods alt værd at kende. De fleste vil allerede vide, at Grisen er identisk med Ryom-Gjerrild-Grenå jernbanens lille futtog, der tabte pusten og døde i 1956.

Hvorfor toget blev kaldt »Grisen«, har jeg ikke vidst førend for kort tid siden. Indtil da troede jeg, at der kunne ligge en

Første tog fra Ryomgaard til Gjerrild

lighed til grund, at lokomotiv og gris havde noget til fælles, vi har jo også sorte grise. Eller det kunne være de høje lyde, der skurrede fælt i ørerne, når toget rundede en skarp kurve eller kørte gennem et sporskifte. Måske lokomotivets tøf-tøf, der kunne tydes som øf-øf. Helt mærkeligt lød disse udlægninger, når man vidste, at et af banens første lokomotiver lød navnet »Musse« og var en dejlig jernbanedamphest, en trækkraft som både kunne pruste, stønne og vrinske.

Ingen af de nævnte gætterier kunne holde. Den rigtige forklaring blev hentet på Lyngby-Nærum banens kontor, hvor en kyndig jernbanemand havde svaret. Denne lille stump jernbane vedkender sig helt og fuldt navnet Nærum-grisen og har snart 75-års jubilæum. På Djursland havde man endnu en »Gris« til for få år siden, Ebeltoft-Trustrup, der led samme skæbne som Gjerrild-grisen. Dog blev Ebeltoft toget nogle få år ældre.

Men det var Grisenavnet, der trængte til en nærmere forklaring. Vor veteran i Lyngby fortalte, at kælenavnet er lige så gammelt som de første små lokomotiver, at det kom i folkemunde og henviste til de høje hvin eller skingre lyde, som de små maskiner slap ud gennem dampfløjten, når en overskæring

skulle passeres eller lokomotivføreren svarede igen på togførerens fløjtesignal. Navnet levede videre som privatbanernes særeje længe efter, at dampkraft havde måttet vige for motorstyrke.

– – –

Gjerrild-grisens forhistorie begynder for næsten hundrede år siden. Da var ordet jernbane på alles læber landet over. Ethvert sogne- eller byråd, som gerne ville vise sig værdige til vælgernes tillid, havde liggende eller lod udarbejde store planer om linieføring til netop deres sogn eller by – ikke mindst på Djursland.

Randers-Grenå jernbanen befor sin skinnevej fra starten i 1876. Året efter fik denne rute selskab og tilslutning fra Ärhus, de to nye baner mødtes i Ryomgård, det nyoprettede knudepunkt for jernbanedrift på Djursland. De to jernbaner var anlagt af og drevet af private selskaber, indtil staten overtog begge, og de blev sidelinier til DSB. Samtidig begyndte man at snakke jernbane både i Nørre Djurs og på Mols. Det gjaldt jo om at skaffe kunder til oplandets hovedbyer og evt. kommende stationsdito, så metropolerne Ärhus og Randers ikke løb med hele gevinsten og huggede al handel og marked ved hjælp af den hurtige og bekvemme og nymodens jernbanetransport.

Sådan en ting må vi også have, sagde folk med ud- og fremsyn – og tegnede skinner ind på landkortet.

Så tidligt som i 1880 fremkom på papiret en plan om en bane fra Grenå gennem Nørre Djurs – og videre vest på – i forbindelse med en dampskibsrute fra Grenå til Sjælland, antagelig Hundestedruten i svøb. Tyve år senere var man ikke nået længere end til samme stykke papir, men arbejdede dog videre i al uenighed for en bane fra Grenå til Ryom. Grenå byråds dertil nedsatte udvalg var imod planen. Man mente, at den foreslåede bane gik for langt nordpå og søgte 1904, da der tillige arbejdedes for en elektrisk skinnevej i samme område, at opnå eneret og bevilling til jernbanedrift mellem Grenå og Allingåbro.

Man var så langt fremme med tanken om elektrificeret drift, at »Udvalget for stiftelse af det nye jernbaneselskab« købte et

areal i Fuglsø mose syd for Fjellerup. Et stykke jord, der skulle være grundlaget for en kraftstation, som af tørv skulle producere og levere energi til den kommende nye sporvejs eldrevne vogne.

Ude i sognene dukkede konkurrenter op og havde helt andre planer. Veltalende sognerådsformænd bistået af stedets degn halede ind på Grenå folkene. Byrådsudvalget opgav efter megen snak deres projekt og holdt en pause, hvorved Midtdjurs folkene kom dem i forkøbet, fik – uden at nogen rigtig vidste deraf – bevilget eneret på at anlægge og drive en bane fra Gjerrild til Ryomgård. Senere – i 1908 – blev bevillingen fulgt op af et statstilskud på halvdelen af anlægsudgifterne.

Førend denne sidste kendsgerning forelå, tog man atter fat i Grenå for at få anlagt en jernbane fra Grenå – over Skindbjerg – til Gjerrild i tilslutning til konkurrentens erhvervede bevilling. Planerne fra Nørre Djurs om en Ryom-Gjerrild bane var født længe før og blev konfirmeret på en møde i Glæsborg i marts 1900. Her nedsatte man et udvalg – hvad ellers – der skulle arbejde videre med planen og forberede egnens egen jernbane. Udvalget indsendte allerunderdanigst et andragende derom til Rigsdagssamlingen i finansåret 1900–1901.

Der skete ikke stort mere i de følgende år, men den 27. maj 1908 kom der fart over feltet. Den dag bevilgedes føromtalte statstilskud – ifølge lov af samme dato – til anlæg af »Gjerrildgrisen« og lydende på halvdelen af anlægskapitalen. Så gik der atter et årstid med at vente. Endelig den 15. juni 1909 udstedtes den endelige bevilling med eneret til at drive jernbane fra Ryom til Gjerrild – evt. til Grenå.

Anlægget blev påbegyndt i april 1910 og stod færdigt til indvielse den 5. december 1911. Hele strækningen var nøjagtig 30,8 km og havde kostet 1.280.000 kr. alt materiel indbefattet. 3 lokomotiver, hvoraf det ene som før nævnt blev kaldt »Musse«, 34 vogne fordelt på 7 personvogne, 2 postvogne og 25 godsvogne plus en sneplov. Den sidste skulle man snart få brug for i den tilstundende vinter – og alle de kommende.

Med god grund skønnede man, at godsvognene var de vigtigste, lukkede og åbne til transport af tørv fra moserne ved Stenvad og træ fra Norddjurslands skove, lidt fisk fra Bønne-

rup og Fjellerup strand foruden landbrugsprodukter, slagterisvin og kreaturer fra hele herredet.

Fra indvielsesdagen i 1911 rullede Grisen det første stykke skinnevej frem og tilbage mellem Nørre Djurs og Sønder Hald. Tre daglige tog i hver retning, når vejrliget ellers tillod det. Grisen kunne ikke fordrage snevejr, det gav uregelmæssig drift. Noget der også forekom under kulrationeringen i de sidste krigsår 1914–18, da selv gode Stenvad- eller Løvenholm-tørv ikke indeholdt de fornødne varmekalorier. Men ellers viste den lille bane sin levedygtighed og var landsdelens trafikale stolthed. Et godt og stabilt personale med fine uniformer og især kasketter sørgede for, at kørslen blev så planmæssig som muligt.

Banens bestyrelse valgte amtmand Hans Andersen, Randers, til selskabets formand. Som driftsbestyrer ansattes N. V. N. Hougaard, der medbragte en stor sum af erfaringer fra kollegaen Hadsund-Peter og som stationsforstander i Havndal. (Hadsund-Peter var – som nogle sikkert erindrer – en privatbane mellem Hadsund og Randers.) Administration og daglig ledelse havde til huse i en dertil indrettet bygning i Gjerrild, hvor også værksteder og remiser havde hjemme. Især var sidstnævnte bygningskompleks imponerende stort til så lille en bane. I dag er sporareal og remise blevet om- og udbygget til vandrehjem. Stationsbygningen er let genkendelig i sin private sporløse jernbanestil. Alle de tidligere funktionærboliger ligeledes, de ligger gulkalkede på stribe i en gade, der slet ikke minder om jernbanedrift og hedder noget så poetisk som »Ved Svalebøgen«. Et navn der skyldes et kæmpestort skyggefuldt bøgetræ i den vestlige ende og plantet længe før, nogen drømte om jernbane og kommende fine gadenavne.

I banens umiddelbare nærhed og i tillid til en stor fremtid med mange togrejsende og andre besøgende byggedes i 1913 Gjerrild Hotel, der i de første mange år måtte nøjes med at være afholdskro og alligevel overlevede. Efter Gjerrild-grisens endeligt og den tiltagende motorisering fik restauranten spiritusbevilling og et nyt turistvenligt navn. Hotellet lever i dag videre i bedste velgående som »Jægergården«.

– – –

Grenå selskabet for anlæg af en jernbane gennem Norddjurs vågnede op igen, da Ryom-Gjerrild var en kendsgerning, og søgte nu om eneretsbevilling til strækningen Grenå-Gjerrild. Bevillingen blev meddelt den 16. juli 1914 – 14 dage før den første verdenskrig udbrød og straks lagde hindringer i vejen. Projektet var i 1914 udregnet og anslået til at koste 600.000 kr., men regningen lød på 790.000 kr., da banen var færdigbygget i sommeren 1917, et stykke tid før prisstigninger for alvor satte ind. Da fandt de to selskaber omsider hinanden og indgik kapital- og driftsfællesskab under navnet Ryomgård-Gjerrild-Grenå Jernbane. Lokomotiver, vogne og materiel fik påmalet et G. mere – og skiltede nu med R. G. G. J.

De næste par år forøgedes materiellet med 1 personvogn og 28 godsvogne, andre 20 godsvogne blev anskaffet i 1919–20. Nu var der rigtig gang i foretagendet.

R. G. G. J.s nye strækning blev indviet med fuldt tryk på kedlerne og nye toner i fløjterne den 26. juni 1917. Den følgende dag åbnede billetsalget for det betalende publikum – og de nye 12,4 km. Nu kørte Grisen hele turen hver dag mellem Ryom og Grenå – og retur. I Ryomgård havde banen sin egen og private perron ved siden af DSBs statsautoriserede, billetkontoret havde man dog fælles. I Grenå opførte man en flot og imponerende Vestbanegård og anlagde en Vestbanegade. Banegården er borte, den gik op i luer for nogle år siden, men Vestbanegade er forblevet til minde.

– – –

I Grenå Bys Historie har Carl Svenstrup fortalt om jernbanerne på Djursland og ikke mindst om Gjerrild-banen. Bankdirektør Jacob Skjødsholm var formand og tømrermester A. Bilde næstformand for det kommunale udvalg for jernbaneanlæg. Der stod en bitter strid forud for den nye strækning rette placering, om den skulle lægges over Skindbjerg eller gå over Voldby. Det blev Voldby, der fik station og skinnespor. Grenå bys andel i R. G. G. J. var 128.000 kr., resten af kapitalen var delt ud på 6 aktionærer fra Grenå og 15 fra byens opland.

Carl Svenstrup fortæller om den store dag, indvielsen den 26. juni 1917, de høje hattes dag, da alle honoratiores var budt

til frokost på Hotel Dagmar kl. 11. En frokost, der var bemærkelsesværdig derved, at ingen talere havde ordet. Efter at have styrket sig på alle andre måder, gik deltagerne i optog gennem den rigt udsmykkede Lillegade til Vestbanegården. Ved indkørslen til den nye Vestbanegade var der rejst æresport, den korte gade var i dagens anledning én stor flagallé.

Velankommen til det ventende særtog holdt malermester J. Udsen på byens og borgernes vegne en kort tale og udbragte et »Længe Leve« for den nye banestrækning. Derefter fik man afgangssignal og rullede afsted mod Gjerrild med et kort ophold i Voldby og Tornled, hvor de lokale sogneråds særligt udvalgte holdt velkomsttaler og råbte Hurra. I Gjerrild blev særtog og gæster modtaget med fuld honnør, fik et par ord med på vejen tilbage mod Grenå. Her sluttede dagen, hvor den begyndte – på Hotel Dagmar. Ved gallamiddagen tog man revanche for den tavse frokost, taleres mængde og talers længde var aldeles ubegrænsede. Da mad og drikke var sat til livs, og den sidste taler havde udbragt endnu et leve for banen, var dagen ved at gry. I byens midsommerlyse nat ekkoede det af glade festdeltageres sang og latter.

– – –

Næste dag åbnedes trafikken for almindelige betalende passagerer og gods, nu skulle man rigtig bevise, at banen R. G. G. J. var levedygtig. De første tog fra Gjerrild til Ryom eller omvendt – det var før 1917 – var især på søn- og helligdage rene udflugtstog, alle skulle ud at køre med Grisen af ren og skær nysgerrighed og oplevelsestrang. De idylliske skove ved Gjerrild var nyopdaget land for udensogns folk, og de fleste skulle have en tur med deres eget lille futtog. Da alle havde prøvet rejsen et par gange eller tre, var det ikke nyt længere. Interessen kølnedes, så det kunne læses i passagertallene fra 1913–14. Og efter 1917 gentog borgere fra Grenå udflugter og skovture mod samme mål, der dengang hed Benzon-skovene.

Den første verdenskrig og de prisstigninger, der fulgte i dens spor, tvang lønninger og udgifter af enhver art i vejret for baneselskabet. Olie og kul var mangelvarer, man måtte ty til hjemlige reserver – tørvene – for at holde dampen oppe i »Mus-

se« og hendes to med-lokomotiver. Selskabet lod til eget brug bygge tørveskure ved stationerne Stenvad og Gjerrild. Ingen af delene hjalp på damptrykket i kedlerne. Grisens hastighed var i de dage nedsat til snegletempo.

Efter krigen og en mindre opgangstid aftog mængden af gods kendeligt. Den tidligere og sikre indtægtskilde – tørveprodukter – fra Stenvad moser svigtede, og i 1922 meldes for første gang om reelt underskud. Atter kom der jævnt gode år fra 1924, da selskabet til dels gik over til motorvognsdrift, der sporedes i regnskabet som et mindre overskud.

I trediverne begyndte de onde tider for vor lille bane, der er konstant underskud. De første år blev dette dækket ind af de medinteresserede kommuner og banens personale. Det sidste viser, at man var glad for og værdsatte en god arbejdsplads, frygtede at blive arbejdsløse.

Da næste årti oprandt, og krig truede for anden gang, måtte man ty til reservemidlerne, der blev stillet til rådighed for den daglige drift af Gjerrild-grisen.

Bedre tider – desværre kun midlertidige – kom igen, da krigen var en kendsgerning. Banens hårdeste konkurrenter – bilerne – måtte se sig slået ud og delvis indstille kørslen. For banen betød det større indtægter og dermed bedre regnskab. De lånte penge fra reserven blev betalt tilbage, og R. G. G. J. klarede sig pænt til 1946. Efter dette år var det slut med lykke og held, der var underskud til den bitre ende.

De næste 10 år svirrede rygterne uafbrudt om banens skæbne og eventuelle ophør. Muligheder for at omlægge driften, gå over til skinnebusser alene eller andre rationaliseringstanker måtte opgives. Selskabet valgte – og havde intet andet valg – at nedlægge banen. Den i 1954 nedsatte kommission til »Vurdering af privatbanernes afvikling her i landet« placerede vor bane i den gruppe, hvis ophør måtte anses for umiddelbart forestående, senest når statsgarantien ophørte den 1. april 1956.

Selskabet ansøgte om at få yderligere to års henstand, holdt flere møder derom uden et eneste positivt resultat. Banens skæbne var beseglet. Den 16. marts 1956 vedtog selskabet på en ekstraordinær generalforsamling i Grenå at træde i likvidation og ophøre fra 1. juli s. å. Den 30. juni løb Grisen sin sid-

I Grisens spor mellem Hemmed og Gjerrild Foto: K. Mejnecke

ste tur fra Ryomgård til Grenå – og retur. Nørre Djurs trafikale stolthed tog afsked med manér, men forsvandt uden festligheder.

En del minder efterlod Grisen sig. Foruden de nævnte bygninger i hovedkvarteret Gjerrild, alle de små hyggelige stationsbygninger langs skinnenettet, lidt inventar der nu gør fyldest hos egnens folk, og sidst – men ikke mindst – en smal stribe jord mellem de to endestationer, let kendelig i ageren med kartofler og korn, undtagelsesvis med græs og ukrudt. Enkelte steder ligger tilbage et stykke intakt banedæmning til befordring af cyklister og gående eller en arbejdsvogn. Fra Hemmed og ad Gjerrild til forkynder store skilte, at vejen er privat, og at al uvedkommende færdsel er uønsket. Men langs Vallum sø mellem Ryom og Kærende kan man stadig opleve et af de smukkeste landskaber på Djurs.

Sådan ligger landet, der ikke kunne eller ikke ville ernære sin Gris.

TUR-RETUR NIMTOFTE

Der er mange stationsbyer i Gjerrild banens gamle spor, om de

stadig kalder sig stationsbyer er en anden sag, men de er der – alle 13 plus trinbrætterne.

En af disse byer er Nimtoft. Der ligger en jernbanerejse gemt i hukommelsen – tur/retur Nimtoft – et eller andet glemt år under første verdenskrig i Grisens ungdom. Nu er Nimtoft blevet ca. 60 år ældre, og besøgende har at benytte andre transportmidler for at kigge på byen, der var Djurslands trafikale midtpunkt i de gamle landevejes tid.

Byen, der engang var Djurslands midtpunkt, hed fra gammel tid Nimtoft og stavet sådan de sidste 5–600 år. Stednavnet må anses for at være betydeligt ældre, lige så gammelt som de bondesamfund, der tog rydningen i ådalen i eje og grundede de første gårdbrug. Da lå landsbyen grupperet omkring åens sider, langt senere om kirkens. Nimtoft er toften til Svenstrup. Forstavelsen Nim er af ukendt oprindelse og måske det oprindelige navn, som i vikingetid fik toft hængt på. Stednavneforskere mener, at Ny eller Ni henviser til den snævre ådal og kan være et gårdnavn. Toft er det samme ord som tomt og fra tidlig vikingetid. Toft betegner et jordstykke, en hegnet ager ved gården eller i dens nærhed, og som ikke er inddraget i landsbyens mark eller fælled. I det følgende skrives bynavnet bevidst Nimtoft, i egnens mål siger man »Nymtowt«.

I »Den Danske Atlas« fra 1768 findes et tidsbillede af Nimtoft. Sådanne beskrivelser skyldes for det meste provsten, præsten eller undertiden degnen – i undtagelsestilfælde udgiveren Erich Pontoppidan selv. Nimtoft kirke har kun fået et par linier, så det er næppe Hans Velærværdighed, Hr. Jacob Riise til Nimtoft og Koed, der har lagt gåsepen til:

»Nimtoft Bye er ved en liden Bæk adskilt i tvende Deele. I den venstre Deel, som kaldes Svenstrup og ligger i Synderhaldherred, er Præstegaarden med 3 Bøndergaarde og 2 Huuse. Kirken i den østlige Deel, som kaldes Nimtoft, ligger i Nørreherred. Kirken er liden efter Sognet og med et lidet Taarn. Man kommer til Kirken ved en Broe, og ihvorvel Bækken er liden, er den dog Skel mellem begge Herreder. Til Skolehold i dette Sogn er af EtatsraadFogh til Ryomgaard og Familie givet 400 Rigsdaler. I Svenstrup Mark på en meget stor Høj kaldet »Doos« er tvende hedenske Altre. Under det ene har

Præsten omtrendt 1736 fundet en Urne, hvori foruden Been, Kul og Aske var en Kobbersax, et Span lang, og lidet derfra nogle Stykker Røgelse, som lignede brun Rav, men af yndigere Lugt.«

Hvor disse sidste gravsager er havnet, meddeler kilderne intet om. Dengang havde man ikke overlæge Hovesen og Djurslands Museum til at tage sig af den slags ting. Der findes ej heller noget skriftligt om Nimtofts historie før 1768. Senere kom Traps Danmark og huskede, hvad Den Danske Atlas havde glemt eller overset. Endelig har byen haft sin egen historieskriver, afdøde førstelærer Hans Birkelund, der i skrift og tale har givet både by og sogn eftermæle. Nimtoft borgere af i dag vil nikke genkendende til et og andet i den gamle beskrivelse, men næppe synes om, at Nimtoft å kaldes en bæk.

Den ældste bygning – kirken – er den samme, som Jacob Riise holdt tordenpræk'ner i. Den er grundlagt i romansk tid mellem 1150–1250. Den første kirkebygning af kampesten har set helt anderledes ud end i dag, antagelig et firkantet kapel med korudbygning. De granitkvadre, som danner muren i kirkeskibet, er fra dette kapel. I begyndesen af 1500-tallet er det meget store våbenhus tilbygget, oven i købet i 2 stokværk og så kolossalt, at det knuser kirken og gør nar af det spinkle tårn. Øverste stokværk har uden tvivl været lagerplads for tiendekornet og således tjent praktiske formål. Det noget yngre tårn måtte undgælde for flotheden med det store våbenhus og blive spinkelt – men stort nok til at rumme kirkeklokken.

Inventarets fineste del er døbefonten af granit, den særprægede type med ranker på kummen og dyrefigurer i foden. Måske tilhugget på den djurslandske stenmester Horders værksted i kirkens byggeår. Dåbsfadet er fra 1575, altertavlen dateres 1650 og opmalet med nyt billede i 1800. Prædikestolen er godt og solidt håndværk fra 1657.

Præstegårdens lade og stald i gammelt bindingsværk er fredet i klasse A og værd at kigge nærmere på. På lodørens overligger af svært egetræ læses årstallet 1599. Eller er det som byens borgere helst ser det – 1592? Hvis det sidste er rigtigt, bliver Nimtoft præstegård den ældste i sin art på Djursland, måske i hele Danmark. Rimsø har en tilsvarende fra 1593, og

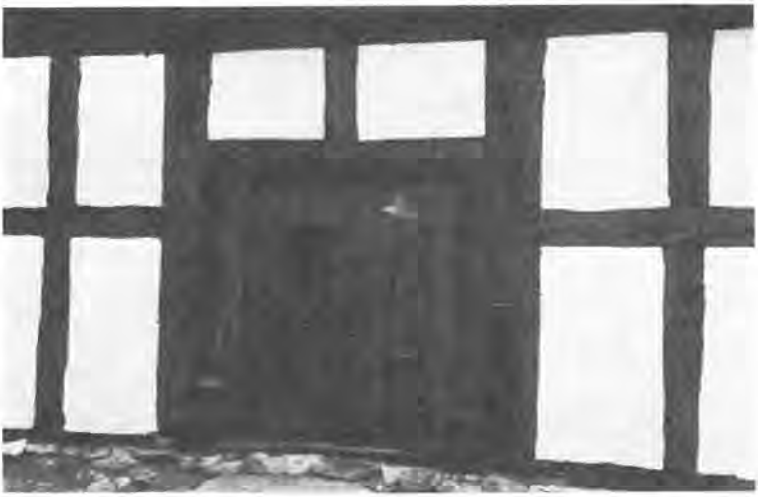

Gammel lodør i Nimtofte præstegårds lade. I porthammeren læses I H S 1599. Foto: K. Mejnecke

det står fast. Selv om præst og degn holder med menigheden i denne tvist, bør man se i øjnene, at Nimtofts årstal er lidt usikker i udformningen.

Den gamle skolebygning ved kirkegårdsdiget vest for tårnet er helt ukendelig og naturligvis for længst ude af brug. Og dog er det huset på denne grund, som etatsråd Fogh (død 1753) til Ryomgård lod bygge til skole på den kongelige danske regerings bud. Tilmed lod han anlægge en smal skolevej langs kirkegårdsmuren uden at sprænge beløbsrammen på 400 Rigsdaler. Under den gamle skoles murermesterpuds skjules sikkert det oprindelige bindingsværk, der i nyeste tid har fået bygget til og blevet udstyret med kvist for at gøre ødelæggelsen total.

Nimtoft sogn var i fæstevæsenets tid opdelt mellem de nærliggende godser og hovedgårde. Den vestlige del og Svenstrup hørte til Ryomgård med undtagelse af Wolle Skræders hus i Svenstrup, der ejedes af Løvenholm, og måske er det gamle hus, der med lidt for meget pynt på facaden alene repræsenterer et 1700-tals »jordløst hus« i Nimtoft. Nimtoft mølle med omliggende gårde og huse hørte under Vedø hovedgård. Byerne Mogenstrup og Kolstrup ejedes af Løvenholm gods, der forhen hed Gjesingholm, og ligeledes ejede Battrupholt, en tidligere

skov, der engang har været stavet Bag-terp-holt. Og skov har der været, endda så meget, at man har haft glasværk på stedet. Hyttebakken ved Kolstrup minder derom, her findes spor af et glasværk – en glashytte.

Doos eller nutidigt Dås med de to hedenske altre ligger på sin urgamle plads i Svenstrup mark, sognets højeste punkt, og er en langdysse med to kamre. Om de fundne gravsager kan oplyses: Kobbersaxens størrelse er angivet til et Span, der er engelsk længdemål svarende til 9 danske tommer. De fundne stykker røgelse, som lignede brunt rav, kan næppe være andet. Tidligere brugte man – især ved vestkysten – rav i kirkernes røgelseskar. Det har man altså vidst i den tids Nimtoft – 1768 – men ikke, at stykkerne i virkeligheden kan have været rester af et smykke medgivet den døde ved gravsætningen engang i broncealderen.

Den gamle landevej Grenå-Randers kom ind i Nimtoft fra Tøstrup og snoede sig gennem byen forbi kro og kirke over broen – og før dens tid et vadested – til Svenstrup. Fortsatte langs åen og på ny over denne langs præstegårdens dige og videre til Skoffergårde og Løvenholms skove. Skoffergårde er forvansket af Schæffergårde og viser hen til en for længst glemt tid, da en tysksproget ejer havde stort hold af rhinske får i den magre egn.

Den gamle krogård og kro var kirkens nærmeste nabo efter den gamle opskrift: Hvor Vorherre bygger en kirke, lægger Fanden en kro. Denne gamle udlægning af kirke og kros tilhørsforhold gælder naturligvis alle andre steder, hvor man – som i Nimtoft – havde krav på et par bedesteder for de landevejsfarende. Krobevilling kendes udstedt i 1791, men krohold på pladsen må være meget ældre her ved den alfare vej. Foruden de små ydmyge steder – bl. a. hos Wolle Skræder i Svenstrup (død 1770) – hvor manden havde både brændevin og glas stående parat, når en tørstende sjæl kiggede indenfor. Efter et midlertidigt ophold andet steds i byen ligger kroen atter ved kirkens side – og kaldes hotel.

Byens centrale beliggenhed – midtvejs – gav tidligt muligheder for handel og håndværk. Oprindeligt et samfund af bønder og agerbrugere og langsomt ændret gennem århundrederne.

Byen havde en betydelig vandmølle, hvis historie fortoner sig i fortiden. Møllen er der stadig, men vandet ledes nedenunder til ingen verdens nytte efter at have samlet sig i den nyoprensede mølledam. Forhen var Nimtoft mølles ejere eller forpagtere ofte grumme rige folk med mange børn og stort folkehold – foruden høj rang med fine titler.

For ca. 100 år siden – ved folketællingen i 1870 – er der registreret 54 familier i byen, tilsammen 251 personer, hvoraf 8 var jordbrugere. I møllegården alene boede 15 mennesker. Dengang havde byen ridende politibetjent, Ehlers J. Ebbesen, født i Møgeltønder 1835. Resten af beboerne er jævnt fordelt på alle slags håndværk og handel, foruden de tre naboer: præsten, degnen og kromanden.

Nimtoft fik mejeri i 1884, apotek i 1903, det sidste som en stiltiende bekræftelse på byens centrale beliggenhed. Apoteket findes stadig i samme hus, det tidligere enkesæde for møllerfamilien Dehlholm. Byen havde store markeder indtil 1900, da man måtte afstå dette privillegium til knudepunktet Ryomgård. Da endelig byen blev jernbaneby og fik stationsbygning, rangerspor og tre daglige forbindelser i hver retning, var udviklingen allerede rendt uden om på andre områder. Forsøg på at skabe industri bl. a. kartoffelmelsfabrik holdt så længe, som krigen varede og et par år mere. Den gamle landevej var borte, jernbanen R. G. G. J. forsvandt ligeledes efter at have tjent byen trofast. Den nye landevej gik langt norden om Nimtoft og tog trafikken med sig. Bilerne kom ind i billedet, og stationsbyen tog vemodigt afsked med sin jernbane i 1956. Siden blev mejeriet kasseret og nedlagt. Bygningerne tjener nu som domicil for en avanceret eksportindustri. Vandmøllen har ladt vandet i stikken og bruger anden form for energi. Møleriet er ombyttet med grovvarehandel i stor stil og på andelsbasis. Byens håndværkere og handlende konkurrerer på livet løs med kolleger i nabobyerne.

I den snævre ådal i byens midte har lokalpatriotiske borgere ladet mølledammen genopstå som en smuk idyl. Byens beliggenhed kan der aldrig rokkes ved. Nimtoft ligger til enhver tid midt på Djursland – oven i købet i Midt-Djurs kommune.

Rosmos hede i september 1974. *Karl Mejnecke.*

Pluk fra skolens dagbog

1973

25.–10. Vi slår to fluer med et smæk, idet vi holder forældremøde for 1. klasse og 5. klasse på samme aften.

5.–11. Novemberprøverne begynder.

12.–11. På foranledning af hr. Korfitsen, Solbakken, Højbjerg, følger tre seminarieelever fra Århus i et par dage en del af timerne i 6. klasse. Baggrunden er den, at de tre unge damer, Birgitte Sloth, Bodil Skovgaard og Bente Sig, som eksamensopgave skal skrive om handicappede elevers integrering i normalskole.

16.–11. I dag overgang fra store lektioner à 50 min. til små à 45 min. – med deraf følgende ændringer i ringetiderne.

20.–11. Handelsministeren dekreterer nedskæring af olie- og lysforbruget p. g. a. oliekrisen.

21.–11. Fagkonsulent S. Borello besøger skolen og overværer religionstimer hos hr. Klinkby, hr. Højholt og fru Emmy Basse. Senere fællesmøde med faglærerne.

30.–11. For det tilfælde, at man skulle have vanskeligt ved at vænne sig til de ministerielle varmegrader, blev der i middagspausen foranstaltet nogle efter sigende blodomløbsfremmende øvelser: der blev danset »gammeldaws« i gymnastiksalen i strømpesokker til båndoptageren og under frk. Mariagers ledelse.

11.–12. Skole-TV udsendelse om Cleopatra giver anledning til trængsel i TV-lokalet. Den dame fornægter sig aldrig – selv dagens fødselar er hun ved at sætte i skygge!

12.–12. Fru Rytter, Kvindeligt Flyverkorps, og prl. Bødker, Flyvestation Tirstrup, giver erhvervsorientering og viser film om konstabeluddannelsen, flyvevåbnet, meldetjenesten m. m. i 3.–4. lektion + lidt mere.
Deltagere: 8., 9. og 10. årgang.

14.–12. Lærerne holder »julefrokost« i skolekøkkenet efter skoletid.

21.–12. Juleafslutning.
Program:
1. Samling og velkomst i salen.
2. Farvefilm: En rejse til Rom.
3. Gavepakkeauktion til fordel for Etiopien-indsamlingen.
4. »Klasselærertime«.
5. Juletræ.

For arrangementet stod fru Geertsen, fru Lauritzen, frk. Mariager, Klinkby og som auktionarius fru Maylander.

1974

7.–1. Skolestart på skolens 61-års fødselsdag. Afgangsklasserne nedlagde krans ved Axel Munchs mindesten.
Olierestriktionerne er skyld i, at vi ikke startede allerede den 3.
4 nye elever begynder deres skolegang her i dag. Til gengæld to lærere på sygelisten, idet frk. Inge Basse er sygemeldt for længere tid og frk. Mariager for kortere tid. Deres timer passes foreløbig af henholdsvis seminarieelev, fru Tove Mogensen og fru Hanne Hove-Nielsen.

10.–1. Skolebestyreren til orienteringsmøde på Grenå Handelsskole.

14.–1. Erhvervsvejleder Schøler, Randers, giver fællesorientering til III-realerne.

16.–1. Erhvervsvejledningen fortsætter med II-realerne.
Hærværk på drengetoiletterne.

17.–1. Skoleledermøde på Grenå Gymnasium.

18.–1. Elevrådet kalder sammen til »diskotekaften« for sko-

Pavillonen holder flyttedag Foto: K. Basse

lens elever med musik, sketches og forfriskninger.
Et veltilrettelagt arrangement, som elevrådet havde ære af. Kedeligt blot, at en 3–4 meget unge og meget negative elever kun ser som deres opgave at ødelægge, hvad andre kan glædes over! Det skal ikke være slige uheldige individer, der skal bestemme, om lignende arrangementer kan finde sted i fremtiden.

30.–1. Møde med 7. klasse og deres forældre. Skoleinspektør Højberg og lærerrådsformand Bjarne Østergaard, Allingåbro, fortæller til indledning om samlæsning, dens fordele og problemer.
Et ganske godt besøgt møde.

5.–2. Erhvervsvejleder Schøler til enkeltmandskonsultation for sidste gang i denne omgang.

7.–2. Forældrekonsultation. Jævnt besøg.

8.–2. To lærere fraværende p. g. a. familiefest, en syg hele dagen, en fraværende i 1. lektion, en anden gik hjem over middag. Det var en hård dag for viceinspektøren.

11.–2. Fru Lene Basse sygemeldt for nogle uger.

14.–2. Generalprøve på skolefesten.

22.–2. Pavillonen solgt til Djurslands Bank, Grenå.

13.–2. Fru Jette Andreasen vikarierer indtil videre for fru Basse.

15.–2. Skolefest fra 19,30–24. Alm. skolegang slut til middag. En vellykket fest.

20.–2. Lærerrådsmøde om samlæsning 8. klasse + I real eller 8. + 9. klasse.
Der var mest stemning for sidstnævnte kombination.

25.–2. Vinterferie hele ugen.

5.–3. Ungdomskoleinspektør Hjordkvist orienterer 7. klasses elever om Midtdjurs' Ungdomsskole.

11.–3. Martsprøverne begynder.

18.–3. Lærerrådsmøde ang. gymnasie- og HF-aspiranter.

25.–3. Fru Lene Basse vender tilbage efter sin sygeorlov.

27.–3. Om aftenen hærværk på taget af den nye bygning og i skolegården.

28.–3. Idrætsstævne i Auninghallen.

29.–3. Hærværket fra forleden opklaret.

4.–4. Sidste forældrekonsultationsaften for i år. Ad telefonisk vej lykkedes det ret hurtigt at få lærerrepræsentationen næsten fuldtallig. Der var godt besøg af forældre. Denne kontaktform synes nu at være accepteret af forældrene som et udmærket supplement til forældremøderne.

8.–4. Amtsskolepsykolog Rønne Jeppesen, Grenå, taler med
9.–4 og tester en række elever, der af forældre, skole og skolelæge er indstillet til psykologbistand.

20.–4. Mini-olympiade i Midtdjurshallen.
Følgende resultater opnåedes:
Håndbold piger, gr. II: nr. 1.
Bordtennis piger, bl. gruppe: Helle Kristensen nr. 1.
Bordtennis drenge, gruppe I: Per Rene Christensen nr. 1, Per Jakobsen nr. 2.
Skak, gruppe I: John Kristensen nr. 2.

25.–4. Møde i Grenå om erhvervspraktik. A. V. Pedersen deltager.

26.–4. 4. og 5. klasses ugentlige svømning i Auninghallen slut for i år. Forældre inviteret. Kun et par stykker var til stede.

2.–5. Skriftlig eksamen begynder.
8. klasse på virksomhedsbesøg i Randers. Besøger Falck-Zonen, Thor og Kulturhuset. Arrangører: Klinkby og Stig Jensen.

Udflugt

Tirsdag den 7. maj er børnehaveklassen inviteret til at besøge Lena Ålber, som har hjulpet os i alle sine fritimer. Hun bor på en gård i Tøstrup – og har en masse dyr.

»De grå Busser« kører alle mand derud – og efter en rundtur på gården, hvor vi ser køer, kalve, grise, høns og kaniner – er vi en tur nede i grusgraven for at se, hvordan en truckfuld grus bliver sorteret på et stort transportbånd.

Inden vi igen kører hjem, bliver vi alle bænket i det hyggelige køkken, hvor vi bliver trakteret med oceaner af varm chokolade og boller.

Merete Mariager

17.–5. Fru Lauritzen tager på geografiekskursion med 3. klasse. Målet er en bondegård i Brunmose.

21.–5. Sidste ordinære skoledag for afgangsklasserne.
Traditionelt mønster: Traktortur, morgenkaffe, fotografering, i en pause bliver der tid til eksamen i maskinskrivning, ekstraordinær fællessang. Over middag sørger II realerne for underholdningen en times tid.

24.–5. 6. klasse holder en lille klassefest fra kl. 19–23. Medbringer selv musik og alt til fortæring. Hyggelig og vellykket forestilling. Ansvarshavende klasselærer: Højholt.

29.–5. 1.–5. klasse ekskursion til Legoland (færdselsskole) m. m. Ledsagere: fru Lene Basse, fru Geertsen, frk. Mariager og fru Korfitsen. Nebel kører.
Bortset fra vejret, som var koldt, stormende og med byger, var turen vellykket.

18.–6. Beklageligt nok, men vi må erkende, at der ikke er tilslutning til at starte en ny I kursusklasse efter sommerferien. Annoncerne ud, afbud til de få tilmeldte.

21.–6. Forældredag og translokation.
Vejret var det bedst tænkelige. Programmet bød på en

Fra forældredagen Foto: Helle Holm Petersen

klasselærertime først på dagen, derefter en times tid på sportspladsen med forskellige konkurrencer af mere eller mindre atletisk eller humoristisk art. Kl. 11 samledes vi til translokation i »Teatret« og kunne slutte af og ønske god ferie kl. godt 12. Ganske pænt besøg.

12.–8. Sommerferien slut. Nyt skoleår begynder med 177 elever fordelt i 13 klasser. Lærerpersonalet består af 17 personer, heraf adskillige med nedsat timetal – mere eller mindre efter ønske. Frk. Inge Basse har af helbredsgrunde taget sin afsked som lærer, men fortsætter som kontormedhjælp for skolebestyreren.
Dagen starter med velkomst og nationalsangen i salen, hvorefter de praktiske ting som skemaskrivning og uddeling bringes i orden, og så når vi endda en lille tur på Bakken og slutter af til middag.

13.–8. Først i dag møder børnehaveklassens i alt 11 elever.

20.–8. Der var indkaldt til orienteringsmøde om Djurslands Forberedelseskursus for voksne. Et yderst beskedent fremmøde, der ikke tyder på mulighed for at oprette hold her.

24.–8. 6. klasse holder weekend fra fredag em. til søndag em.

sammen med familien Korfitsen i deres sommerhus på Mols.

30.–8. Med baggrund i den aktuelle debat om atom-kraftværker eller ikke har Elsam arrangeret en »atom-kraftudstilling« på Rønde kommunekontor. Fysiklærerne, fru Handberg og fru Maylander mobiliserer en tur for III real, II real og kursusklassen til udstillingen, der viste sig at være både god og instruktiv. De fleste af de deltagende elever gennemgik den med stor interesse. Henvendelse fra Randers Politigård ang. en uheldig knallertkører, som nok kunne huske, at han var på vej til Ryomgård Realskole, mens det kneb med at huske eget navn og adresse! Vi håber, det stakkels uskyldige menneske med det opgivne navn og adresse klarer frisag.

16.–9. Det meddeles, at det årlige idrætsstævne for Midtdjurs kommune, som skulle have været afholdt i morgen, må aflyses på grund af arrangementsmæssige vanskeligheder.

Fru Handberg orlov indtil videre, årsag: nært forestående familieforøgelse.

19.–9. Stig Jensen tager med et hold elever til amtsidrætsstævne i Randers. Resultaterne? Skal vi sige det sådan: hovedsagen er at være med!

20.–9. IIIb, II og 9. klasse på ekskursion til København hele dagen. Herom andetsteds.

26.–9. Bestyrelsesmøde om eftermiddagen og forældremøde om aftenen med valg af tilsynsførende og valg til forældreråd.

3.–10. Første forældrekontaktaften i dette skoleår – med mange besøgende.

4.–10. Stig Jensen og skolebestyreren til Realskoleforeningens årsmøde i København. Mødet fortsætter både lørdag og søndag.

12.–10. Familien Handberg forøges med en søn. Det skal fejres, vi giver skolen en uges ferie!

Vi venter på »spritbåden« i Flensburg Foto: Fritz Albér

„Wenn jemand eine Reise tut . . ."

Søndag morgen den 13. oktober 1974 kl. 8 pakkede skolens pedel, hr. Nebel en af Jørgensens grå busser med 37 forventningsfulde elever fra de ældste klasser, fru Lauritzen, frk. Mariager og fru Maylander; men så var den også fuld!

Helt uden tårer forlod vi en flok vinkende forældre og begav os på en længe imødeset rejse sydpå. At Nebel havde glemt sine sko, forhøjede kun humøret hos de oplevelseslystne deltagere.

Efter at have spist vores medbragte mad i det grønne, nåede vi planmæssigt det første bestemmelsessted, Flensburg. Her fik børnene efter et par timers byvandring (hovedgaden var gravet op til ukendelighed) lov til at »snuse« til den store verden med dens forbud og regler. På »spritbåden« gjorde de deres første toldfrie indkøb.

Det var en træt flok, der ankom til vandrerhjemmet i Hu-

sum, hvor hr. og fru Schulz havde maden parat. Desværre var det for mørkt til at se noget udenfor; men det indre var uhyre spændende. Bygget i 1938, men i gammel frisisk stil med egetræsborde og -stole, loftsbjælker og vægmalerier i nogle af rummene, og kakler på væggene i andre. Om aftenen tog vi på diskotek, hvor børnene, belyst af alle spektrets farver, brugte deres sidste kræfter og herved reddede hr. og fru Schulz's nattesøvn.

Mandag kørte vi, efter at have spist morgenmad og beundret det meget smukke stråtækte vandrerhjem udefra, på en skøn tur til Friederichsstadt. Den er bygget i 1600-tallet i hollandsk stil med de karakteristiske gavle ud mod torvet og med kanaler på kryds og tværs, som forbinder floderne Treene og Ejderen. Byen har gennem tiderne været brugt som fristed for forfulgte mindretal af alle mulige religiøse retninger. Der har på et tidspunkt været 13 forskellige kirkesamfund repræsenteret i byen.

Vi gennemsejlede Friederichsstadt i strålende sol og lod os af »kaptajnen«, som talte en herlig blanding af skandinavisk og plattysk, oplyse om byens historie samt binde en masse anekdoter på ærmet.

Vi spiste frokost på vandrerhjemmet og kørte derefter sydpå for at se den store Ejderdæmning, som netop er indviet for 3 måneder siden.

Det er et imponerende bygningsværk, som regulerer Ejderens udløb i Nordsøen og samtidig ved højvande og stormflod forhindrer floden i at oversvømme de store flade arealer langs dens bredder.

Denne regulering har bevirket, at man har kunnet afvande 60.000 ha havbund af den oprindelige fjord. Disse arealer bliver med tiden til meget frugtbart agerland.

På vejen hjem kørte vi til Sct. Peter – Ording og gik i svømmehal. Det er et specielt »Wellenbad«, altså bølgebad, hvor der 10 minutter ud af hver halve time er en helt naturlig bølgegang med deraf følgende brænding og understrøm. Da vandet samtidig var »Vesterhavs-salt«, virkede det hele uhyre naturtro.

Det var skønt.

Friederichsstadt Foto: Fritz Albér

Morskaben fortsatte efter aftensmaden, hvor vi underholdt hinanden med sketches og anden optræden.

Tirsdag tog vi madpakke med og kørte mod nord til et stort område, hvor man tydeligt så indvindingsprocessen i alle dens forskellige faser.

Vi kunne over en strækning på ca. 20 km betragte alle udviklingstrin, lige fra muddermaskinen, som gravede de første grøfter, til et bevokset område, hvor inddæmningen var begyndt for 15 år siden, og hvor landet nu omsider var givtig landbrugsjord.

Det var meget interessant, og vi nød at få rørt benene.

På vejen tilbage til Husum legede vi invasion hos en lille landkøbmand, hvis årsomsætning på en halv time steg med mindst 10%.

Igen sydpå fra Husum. Pludselig så Anette syg ud og lagde sig under megen jamren på et sæde og »opgav ævred«. Choket hos os andre fortog sig først, da en nærmere undersøgelse klargjorde diagnosen: overdosis af »lakridser« på rekordtid.

Da Fritz senere var kvælningsdøden nær på grund af et stykke fyldt chokolade, følte vi os foranlediget til at råde de unge mennesker til at økonomisere med de søde sager.

Vandrerhjemmet i Husum Foto: Fritz Albér

I Heide holdt vi på den kæmpestore markedsplads midt i byen og beså den meget smukke kirke.

Bussen bragte os videre til Büsum, en typisk fiskerby, der desværre var spoleret af for megen turisme. Børnene gik på jagt efter en rejekutter, og vi købte rejer til om aftenen.

Her i Büsum fandt vi en miniudgave af Danmarks Akvarium med alle typer havdyr fra Nordsøen og Middelhavet. Der var også en opdrætningsstation for sæler, og hvis Nebel ikke havde modsat sig »det pjaskeri« i bussen, havde vi taget en sælunge med hjem. De var helt uimodståelige.

På tilbageturen mod Husum viste de kvindelige ledere sig som helt uforglemmelige kortlæsere. (Ejderdæmningen kunne heldigvis tåle at ses endnu et par gange).

Onsdag smurte vi igen hver sin madpakke ved morgenbordet og forlod derefter vandrerhjemmet.

Hele formiddagen gik vi i Husum, og nogle benyttede lejligheden til at besøge Das Nissen Haus, et museum, som viser historiske og landskabelige forhold i det frisiske område. Det havde en interessant særudstilling om et digegennembrud i 1962.

Ved middagstid forlod vi Husum med kurs mod Slesvig. På vejen spiste vi vores mad og plyndrede en tysk isbil.

Gottorp Slot i Slesvig var en uforglemmelig oplevelse i international klasse. Hele dette store slot fra 1700-tallet er omdannet til museum med utallige samlinger (hver især store og fyldestgørende som et helt museum). I flæng kan nævnes kunst-, mønt-, landbrugs-, arkæologiske og etnografiske samlinger.

I den store forhistoriske afdeling så vi bl. a. Nydambåden og flere velbevarede mosefund.

Alle var enige om, at slottet absolut er et besøg værd; der er noget for enhver interesse.

Efter meget besvær med at finde ud af Slesvig, gik det nordpå – hjemad.

I en grænsekiosk gjorde vi de sidste indkøb. Nebel ryddede lageret af chokoladeæsker!

Efter at være kommet vel over grænsen, meldte sulten sig. Vi beundrer den kok på Holdbi Kro, der efter få minutters betænkningstid påtog sig at trylle middagsmad frem til 41 personer.

1½ time efter var vi igen på farten. Eleverne var foruroligende stille, de var simpelthen mætte (dels af frikadeller og pommes frites, dels af fire dages oplevelser).

På vejen op gennem Jylland forsøgte vi at ringe de forskellige hjem op og forberede dem på 2 timers forsinkelse (som senere blev til 3). Vi fik desværre ikke fat i alle!

De første to elever forlod os allerede i Åbenrå, og derefter læssede vi nogle af i Fredericia, i Vejle, i Ommestrup og i Mørke. Da vi endelig nåede Ryomgård ved 2-tiden torsdag morgen, var det derfor en lille, meget mat flok, der plumpede ud af bussen til de ventende forældre.

Vi var nogle D-Mark fattigere; men til gengæld beriget af nye indtryk, kammeratskab og sammenhold.

Eva Maylander og Rikke Lauritzen

30 år efter ...

Årgang 1944 – samlet med knap 50% til elevforeningens efterårsfest for at fejre 30-års jubilæet kan nok vække et par minder og fremkalde et par overvejelser.

Barndommens skole får vel nok et lidt for forklaret lys over sig, efterhånden som årene går – et lys, der får forøget næring ved genbesøget på skolen og gensynet med klassekammeraterne fra dengang ...

Det er oplagt, at det er gensynet med kammeraterne, der er det væsentligste for den enkelte, det man har set frem til, ved en sådan sammenkomst. Den lidt nervøse uro og usikkerhed, der kunne præge et møde efter så mange års forløb udebliver helt – efter få minutter og det første nip til velkomstdrinken flyver rappe bemærkninger, muntre minder og fælles skæbnetræk i et højt accellereret ping-pong-spil over bordet.

En rundgang på skolen giver yderligere krydderi: »det var her ...«, »kan I huske ...«, »her sad ...« osv. osv. En lærer bliver måske mindet med en lidt ondskabsfuld, karrikeret kopiering ..., en anden med en anekdote ... og en tredie fremkalder varme og lyse minder. Billeder – på væggen og i erindringen – genopdages og snakkes om, vort gamle lokale, de gamle, arrede skoleborde osv. – der er masser af plads for nøgterne overvejelser og sentimentale minder.

Der er tilsyneladende enighed om, at »den gamle skole« for os var en god skole. Nøgternt set, må man selvfølgelig så også gøre op, om alle når frem til denne enighed ud fra de samme præmisser – lad dog denne analyse forblive den enkeltes lille

hemmelighed baseret på de 30 års erfaringer opnået på grundlag af barneskolens resultater.

Folkeskolen/barneskolen har gennemløbet en vældig udvikling siden 1944. Vor skole lagde hovedvægten med megen tyngde på indlæring af eksakte kundskaber kombineret med et vist dressurtilskud af gode adfærdsformer/opførselsnormer. Dette skoleindhold var afpasset efter og stod fint til den private realskoles klientel – forældrekredsens intentioner for børneopdragelse i 40'erne. Skolen lå velplaceret i et geografisk område, hvor dens image af højborg for såvel uddannelse som opdragelse tiltalte potentielle brugere, og samtidig var den for mange eneste mulighed for en uddannelsesstart, der kunne sikre en videre uddannelse. Skolen var formet og placeret efter moden overvejelse med sans for realiteter.

I 1974 lægges andre værdier oven i skolegangens kundskabsresultater. Der tales – måske nu og da fraseagtigt – om udvikling, trivsel, holdning, selvstændighed. Skolen i 1944 var ikke uden disse ingredienser – men disse opdragelses- og udviklingselementer knyttede sig nok nærmere til den enkelte lærer end til skolens officielle indhold. Gennem ord og handling, »det gode eksempel«, føler jeg, at vore lærere i større eller mindre grad søgte at præge os, måske nok mere ved at indgive os visse holdningsnormer frem for at udvikle os til selvstændigt at søge vore egne normer. Det skal ikke lægges skolen til last – det var det almindelige billede af den tids uddannelsessystem. I efteråret 1974 vil nogle måske endda stille spørgsmålet: »Er indhold og form i dagens skole bedre for vore børn?« Lad blot spørgsmålet stå ubesvaret – eftertiden vil automatisk besvare det gennem den udvikling, skolen/det samlede uddannelsessystem vil komme til at gennemløbe i de kommende år.

Da vi gik tur rundt på skolen og også faldt ind i GH, stillede man sig spørgsmålet: »kan man byde moderne børn disse forhold?« Spørgsmålet sprang én i ansigtet ved gensynet med de gamle, stive, uhensigtsmæssige og grusomt arrede pulte og lokalets hele lidt mørke og »støvede« indtryk.

Lokalet anvendes måske slet ikke til undervisning i dag, men henstår som en slags museum eller mindestue? – I dette gamle lokale har megen indlæring – effektiv kundskabsmeddelelse –

fundet sted. Vi lærte virkelig effektivt facts i de to fag, historie og geografi, hvis »lærestol« husedes her. Vi kunne mange geografiske navne og begreber. Vi vidste præcis, efter hvilken systematik – læs: remse – ethvert land kunne og skulle gennemgås. Der var måske nok et par punkter i det systematiske skema, der blev forsømt lidt – jeg tænker her på landenes befolkningsmæssige, kulturelle, politiske og erhvervsmæssige forhold. Det er forhold, vi i dag tillægger den største vægt – men i vor skoletid blev det vejet op af de mange geografiske navne.

Naturligvis anvendes GH ikke i dag som dengang. En udvikling slår jo igennem alle steder. Vi er så tilbøjelige til at tro, at det er den materielle ramme – skoleborde, av-midler, osv. – der er værdigivende for undervisningen, men oplevelsen af samhørighed med alle andre folk, uden hensyn til racer, religioner og politik kan bevidstgøres/føles lige såvel i vort gamle GH som i et hypermoderne klasserum.

Udviklingen af hele den offentlige skolesektor er naturligvis en trussel mod den private skoles eksistens. I disse oktoberdage i 1974 har undervisningsdirektør Asger Baunsbak-Jensen kastet en brand ind i skolen ved sin påpegning af risikoen for indoktrinering i folkeskolen. Samtidig satte han focus på den private skole (friskolen) og dens muligheder for at basere sin eksistens på en bestemt holdning. Den private skole kan ikke længere eksistere blot som uddannelsesmulighed, for den offentlige skole er nu overalt udbygget til en standard, der giver fuldgyldige muligheder for børnene i området. Vil den private skole finde overlevelsesmuligheder, må det i de kommende år vise sig, om den enkelte skole kan skabe eller fastholde et særligt indholds- eller idégrundlag for dens virke. I indoktrinerings-debatten begrænser man sig i det store og hele til spørgsmålet om politisk eller religiøs indoktrinering. Der er mange andre livs- og uddannelsesværdier, en skole kan bygge på. Den private skole må være noget andet end folkeskolen, folkets officielle skole. Hermed være ikke sagt noget bedre i almindelighed, men naturligvis noget lige så godt uddannelsesmæssigt, suppleret med et idé- og holdningsmæssigt indhold, som et tilstrækkeligt stort forældreklientel vil finde attraktivt for deres børn at få del eller indblik i.

Det er en risikabel tid, den private skole gennemlever i disse år. Det kan frygtes, at skoler vil adoptere idé og indhold ud fra et overlevelseskriterium i stedet for ud fra et absolut holdningsstandpunkt. Vi vil måske opleve en konkurrence på idé og indhold, et kommercielt udsalg af standpunkter i samme grad, som vi oplever supermarkedernes fordelagtige »Ugens tilbud«. Supermarkeders tilbud kan vi fordelagtigt benytte os af i et forsøg på at få pengene til at slå bedre til, men skal vi ud i en holdningskonkurrence, et udsalg af livsværdier, dikteret af kommercielle overlevelseshensigter i skolen, så vil vi kunne se frem til et kulturfallit, hvis store og sikre tab vil være den private skoles endeligt.

Som 30-års jubilar har man ikke noget sikkert indtryk af sin gamle skoles fortsatte eksistensberettigelse som faktor i det udbyggede skolesystem i området – men man har vel lov til at appellere til skolens ledelse om at søge at fastholde skolens position gennem udvikling af skolens idé- og holdningsmæssige indhold ud fra livsværdinormer som viden, tolerance, mellemfolkelig forståelse og respekt, national bevidsthed, respekten for medmenneskets livsholdningsmæssige standpunkter i forbindelse med etik, religion, politik m. v.

Poul Hansen.

Krydstogt

6. klasse havde set frem til at komme på weekend ved Ebeltoft vig. Det blev til virkelighed efter sommerferien.

Ganske som det kan gå blandt gode kammerater, der er fælles om en idræt, byder en sådan weekend på muligheder for udvikling af sunde egenskaber. Udgangspunktet her er nok ret uforpligtende, men strukturen dog så fast, at deltagelse styrker såvel børn som tilrettelæggere.

Nu er børnene på vej til selv at kunne gøre rede for indtryk og oplevelser. Hør blot nogle uddrag:

»6. klasse havde bestemt, at vi skulle på tur den 24/8–26/8. Det var klokken 5, vi skulle møde til afgang fra skolen. Vi havde madpakke med, for så var vi fri for at lave aftensmaden. Den aften skulle Lars spille fodbold på Mols, så vi hentede ham der. Da vi fandt stedet, var 2. halvleg lige begyndt, så der var lang ventetid. Da kampen endelig var færdig (0–21), havde vores målmand kun rørt bolden én gang, og det var ikke på banen. Ved vores tilbagekomst havde de øvrige spist, og vi var meget sultne.

Dannies far var kommet med combi-campen, og lidt efter kom Winnie med deres campingvogn. Da alt var på plads, gik vi ned til færgehavnen. De var ved at udvide, så der var et farligt rod. Vi så ikke færgen lægge til, den var for langt ude. Da vi kom hjem, var der te og boller til os. Det var dejligt at komme i seng efter sådan en god dag. Vi lo og snakkede, inden vi faldt i søvn. *(Lars og Peter).*

Foto: Merete Mariager

– Næste dag skulle vi på terrænløb i Mols bjerge. Om formiddagen fik vi nogle instrukser i at bruge kompas og fik lidt at vide om det, der skulle foregå i løbet af dagen. Vi blev inddelt i 4 hold.

Over middag blev vi kørt over til bjergene og sat af et stykke inde. Så blev posterne sat ud. Lidt efter samledes vi ved Trehøje, og løbet begyndte. Der var i alt 5 poster, og på hver post løste vi en opgave. Vi havde fået et kort over egnen, og hvert hold skulle indtegne sin rute på kortet. Senere på dagen gik det op for os, at vi havde været på »krydstogt« omkring Trehøje. *(Lis og Rita).*

– Den aften skulle vi have bål og bage snobrød og spise pølser. Vi skulle selv finde gode pinde og snitte dem. På spidsen af pinden smurte vi margarine. Fru Korfitzen gik rundt med dejg. Vi fik hver en klat, som vi snoede rundt om pinden. Imens vi gjorde snobrødene, sang vi nogle sange. Frk. Mariager varmede pølser. Da de fleste snobrød var færdige, gik vi indenfor og puttede pølser i brødene. *(Tonie og Lise).*

– Søndag morgen vågnede vi kl. 8,00. Nogle var blevet lidt

forkølede. Vi fik en herlig te. Efter morgenmaden skulle nogle vaske op, andre legede udenfor. Der var også nogle gynger. Alle så ud til at more sig. – Så skulle vi til stranden, men det var kun drengene, der ville i vandet. Bagefter gik vi alle langs stranden. Ind mod land var der nogle høje bakker. Da vi havde gået et stykke, klatrede vi op i toppen af dem. En kikkert gik på tur, så vi kunne se over til øen Hjelm. Vi fortsatte ad en sti og var snart ved parkeringspladsen. Efter frokost legede vi. Klokken 2 kom vore forældre. Vi fik sodavand og kage, og forældrene fik kaffe og kage. Så kørte vi alle hjem fra en skovtur.« *(Mette og Fanni).*

I min erindring genkalder jeg en af sangene – eller ser et par friske gutter ved opvasken, eller en gruppe børn ase omkring efter næste post i bakkerne ved Trehøje. – Børn på vej mod ungdomstiden, stadig undervejs frem i livet.

Tove Korfitzen.

Ekskursion til København

Den 20. september foretoges en éndags-ekskursion til København. I turen deltog 9. klasse, II real og III real b (III real a var på en lignende tur sidste år og måtte – oh bedrøvelighed – blive hjemme).

Turen var tilrettelagt og blev ledet af A. V. Pedersen, assisteret af undertegnede, endvidere deltog E. Danielsen, Nimtofte-kollegiet.

Det blev en dejlig og udbytterig tur uden mindste uheld, hvilket vi ikke mindst kan takke vores skolebetjent P. Nebel

for. Han manøvrerede den 50-personers bus igennem det indre Københavns trafikvirvar, som om det var en Fiat 500, det drejede sig om.

Ekskursionens hovedformål var at vise de 40 deltagere det ypperste, landet ejer af biologiske samlinger, nemlig Danmarks Akvarium og Zoologisk Museum. Begge steder blev efter elevernes eget udsagn en stor oplevelse, hvilket vi voksne fuldt ud kunne tilslutte os. Intet er vel skønnere, mere underfuldt, mere belærende end at studere selve naturen.

Efter at vi havde set ovennævnte samlinger, blev der tid til et besøg i Mindelunden i Ryvangen, der rummer de mange grave fra frihedskampen og betegner en mørk periode i Danmarks nyere historie. – Smukt – stille – vemodigt er nok de tillægsord, man tager i brug, når man betræder stedet her. Disse unge mænd satte livet til for Danmark – et frit Danmark.

Æret være deres minde!

Fra Ryvangen gik turen gennem Københavns indre med den gevaldige trafik og ditto trafikpropper. Takket være Nebels lokalkendskab fik vi lejlighed til at kigge en mængde af byens smukke bygninger og berømte tårne ud, samtidig med at vi oplevede lidt af storby-stemningen. Også en havne-rundfart blev det til, så at vi kunne få lejlighed til at se vores berømte hovedstad i et helt andet perspektiv.

Så var det tid for hjemrejse. Det blev ud på de små timer, inden de trætte deltagere lå i deres senge. En lang, lærerig og anderledes skoledag var til ende.

En god idé, om turen her kunne blive en årlig tradition.

V. Klinkby

Praktiske oplysninger om skolen

Siden 1. august 1960 har Ryomgård Realskole været en selvejende institution. Medlemmer af institutionen er automatisk de forældre, der har børn på skolen. Herudover kan optages som medlemmer kommuner og personer, som har interesse i skolens arbejde og ønsker at støtte dette, mod et indskud på 100 kr. (kommuner dog mindst 1000 kr.).

Dette være sagt som en speciel henvendelse til forældre, der gennem en årrække har haft børn på skolen, og som derigennem har fået interesse for dens virke: Når Deres barn forlader skolen, kan De for dette beskedne engangsbeløb bevare Deres forbindelse med skolen og Deres stemmeret til bestyrelsesvalg og dermed indflydelse på skolens drift.

Det økonomiske ansvar for skolens drift varetages af en bestyrelse på 7 medlemmer. Den vælges for tre år. Den nuværende bestyrelse, valgt ved medlemsmødet den 16. juni 1972, ser således ud:

Landsretssagfører K. Vester-Petersen, Randers (fmd.).
Købmand Aksel Gerstrøm, Auning.
Dyrlæge Peter Rasmussen, Kolind.
Arbejdsmand Henry Hald, Ryomgård.
Gårdejer Gunner Jørgensen, Højgård, Nimtofte.
Fru Lykke Harder, Ryomgård.
Tømrermester E. Nielsen, Mørke.

Forældrerådet

I december 1971 valgtes ved et forældremøde skolens første

forældreråd. Der holdes valg til forældreråd hvert år i september. Efter forældrerådsvalget den 26. september 1974 ser forældrerådet således ud:

Niels Iuel, Meilgård, 8584 Tranehuse, tlf. 31 70 44 (fmd.).
A. V. Pedersen, Poppelvej 7, 8550 Ryomgård, tlf. 39 43 59 (næstfmd.).
Jytte Rosenstand, Kirkevej 7, Pindstrup, 8550 Ryomgård, tlf. 39 60 65.
Johannes Andersen, Kærende, 8581 Nimtofte, tlf. 39 81 19.
Yrsa Christiansen, 8550 Ryomgård, tlf. 39 41 46.
Hanne Hove-Nielsen, Ny Ryomgård, 8550 Ryomgård, tlf. 39 44 58 (sekretær).
Poul Weise, Eranthisvej 3, 8400 Ebeltoft, tlf. 34 19 68.

Forældrerådets vedtægter var optrykt i årsskriftet for 1972, men kan i øvrigt fås ved henvendelse til forældrerådet eller til skolen.

Skolens faglige og pædagogiske ledelse og daglige administration varetages af skolebestyreren, der er ansvarlig over for undervisningsministeriet.

Skolebestyrer K. Basse Kristensen træffes som regel hver skoledag kl. 12,10–13,00 på skolens kontor, tlf. (06) 39 40 02.

Skolebestyrer K. Basse Kristensen, privat Vibevej 19, tlf. 39 41 35.

Viceinspektør A. V. Pedersen, privat Poppelvej 7, tlf. 39 43 59, der har den daglige kontakt med kostafdelingen.

Lærerrådsformand, fru Birgit Nielsen, Frelling, Kolind.

Skolebetalingen

Skolebetalingen omfatter både undervisningspenge og bogleje. Den årlige betaling er følgende for skoleåret 1974/75:

Børnehaveklassen	kr. 800	7. klasse	– 1100
1. klasse	– 800	8. klasse	– 1400
2. klasse	– 800	9. klasse	– 1400
3. klasse	– 900	10. klasse	– 1400
4. klasse	– 900	1. real	– 1400
5. klasse	– 1100	2. real	– 1400
6. klasse	– 1100	3. real	– 1400

Skolepengene opkræves i 10 rater og forfalder forud. Ved indbetaling på giro 3 89 13 er postvæsenets kvittering gyldig over for skolen.

Ferieplan for resten af skoleåret

Juleferie: Lørdag den 21. december – søndag den 5. januar.
Vinterferie: Lørdag den 8. februar – søndag den 16. februar.
Påskeferie: Torsdag den 27. marts – mandag den 31. marts.
Sommerferie: Lørdag den 21. juni – søndag den 10. august.
(Alle dage inclusive).
Store Bededag. – Kristi himmelfartsdag. – 2. pinsedag. – Grundlovsdag.

Støttemuligheder

Til skolen er knyttet følgende legater:

1. Skolebestyrer Axel Munchs friplads.
2. Dagmar og Erik Munchs Mindelegat.
3. Villy Halds Legat.

Disse legater opslås i de lokale blade og på skolen i april måned og tildeles som hele eller delvise fripladser eller som tilskud til befordringsudgifter.

Forældre, der har flere børn gående på skolen samtidig, kan få nedslag i betalingen efter følgende regler:

1. barn betaler fuldt ud, 2. barn betaler $^3/_4$, 3. barn $^1/_4$. Kan man præstere mere, går resten gratis.

Fra statens side ydes et mindre beløb som fripladstilskud til elever i private skoler. Beløbet har været uændret i det sidste par år og skal tilmed strækkes over flere årgange, og når dertil kommer pengenes faldende værdi, siger det vist sig selv, at det må blive en ret beskeden støttemulighed. Ansøgning om dette fripladstilskud indsendes på skema, der udleveres fra skolen engang efter sommerferien. Ordningen omfatter 1.–9. årgang.

For elever i 10. årgang – dvs. III real og 10. klasse – gælder det, at de nu kan søge Statens Uddannelsesstøtte, hvilket også er tilfældet for kursusklasse. For 1. årgang ydes støtten i form af legater, mens kursisterne kan søge både lån og stipendium.

På dette område ydes der virkelig mærkbar støtte. Således har f. eks. i indeværende år foreløbig 17 elever fået tildelt 68.000 kr.

Forældrekontakt

Skolen bygger på et gensidigt tillidsforhold mellem forældre og skole. Kontakten til forældrekredsen søges opretholdt ad forskellige veje:

1. *Elevens faglige standpunkt.*
   Tre gange årligt giver skolen forældrene meddelelse om deres barns standpunkt gennem standpunktsbøger, der skal forevises hjemme, underskrives af forældrene og tilbageleveres til skolen.
2. *Klasseforældremøder.*
   Ca. hvert andet år sammenkaldes forældrene til en bestemt klasse (årgang) til forældremøde. Normalt holdes der møde for børnehaveklassen, 1. kl., 3. kl., 5. kl., 7. kl. og II real samt hver andet år et fællesmøde om 8.–9. kl. Afvigelser kan finde sted, og andre klasser kan – om ønskes – komme ind i billedet.
3. *Forældrekontaktaftener.*
   Den første torsdag i hver af månederne oktober, december, februar og april holdes kontaktaften, hvor alle skolens lærere er til stede på skolen – i hvert sit lokale. Ordningen kan efter behov udvides til flere aftener.
4. *Forældreuge.*
   I slutningen af november 1972 indførtes forsøgsvis en såkaldt »åbent-hus-uge«, hvor forældre kunne følge undervisningen i deres barns klasse og i det hele taget få et indtryk af skolens dagligdag. Forældreugen gentages i indeværende skoleår og er fastlagt til ugen fra den 27. til den 31. januar 1975.

Sidst, men ikke mindst, skal det i denne forbindelse nævnes, at *Forældrerådet* til enhver tid er villig til at høre, behandle og evt. viderebringe forældreønsker af mere almen karakter, og at fællesmødet i september, hvor der vælges nyt forældreråd, vil være et udmærket forum for en mundtlig drøftelse af almene spørgsmål.

K. Basse.

Efterårsfesten

Efterårsfesten blev i år afholdt lørdag den 19. oktober. Der havde i forvejen været udfoldet store anstrengelser fra jubilæumsholdenes side for at samle så mange klassekammerater som muligt. Det havde givet et fint resultat, idet der i år var flere tilmeldinger end nogen sinde til festen, i alt 156. Det er alt, hvad festsalen kan rumme, når der både skal være plads til en opstilling af borde til spisningen og plads til at danse eller sidde og sludre om gamle dage over en forfriskning senere.

Festen begyndte allerede tidligt på eftermiddagen, idet nogle af jubilarerne mødtes på hotellet til en lille privat sammenkomst, men den officielle del begyndte med generalforsamling kl. 17 i et af de nye klasselokaler.

Efter at formanden, hr. K. Basse, havde budt velkommen, valgtes fhv. skoleinspektør Janus Bak (årg. 23) énstemmigt til dirigent. Han takkede for valget og overgav ordet til formanden, der indledte sin beretning med at udtrykke sin glæde over de mange tilmeldinger til årsfesten, idet han tog dette som et udtryk for, at elevforeningen her havde skabt en god tradition, som det er værd at holde fast ved.

Derefter omtalte hr. Basse, at bestyrelsen nu havde ændret § 9 (angående legater) i elevforeningens love, således som det blev vedtaget på sidste års generalforsamling.

(Den ændrede paragraf findes side 62.)

Dagmar og Erik Munchs Mindelegat bestod pr. 1. august i år af en 10% obligation på kr. 10.000 i Jyllands Kreditforening samt en bankbog i Djurslands Bank på kr. 1.296,25.

Søren Vester-Petersens Mindelegat bestod pr. 1. august i år

25 år Foto: Ole Bjørn Andersen

af en 7% obligation på kr. 3.500 i Jydsk Land Kreditforening samt en bankbog i Djurslands Bank på kr. 299,61.

Endvidere omtalte formanden, at der var planer om at genoptrykke »Ryom Sange«, og han ønskede at høre generalforsamlingens mening, om der var interesse blandt gamle elever for at købe »Ryom Sange«. Da der var en ret positiv stemning for det, blev det besluttet at vedlægge en bestillingsseddel i årsskriftet.

Efter formandens beretning gennemgik kassereren, Maja Adelsbøll, på sin rolige og saglige måde foreningens regnskab, hvorefter man énstemmigt vedtog *ikke* at forhøje kontingentet i det kommende år.

Valg til bestyrelse og valg af revisorer var hurtigt overstået: énstemmigt genvalg.

Generalforsamlingen sluttede med et hjertesuk fra sekretæren om adresseforandringer. Det er kedeligt, når indbydelse til elevfest eller årsskrift kommer retur, fordi postvæsenet ikke kan finde adressaten, husk endelig at meddele sekretæren, når I flytter, derved sparer i hende for megen ulejlighed.

Mens generalforsamlingen stod på, var der travlhed ovre i festsalen med at gøre klar til den anden og ikke mindst vigtige

Snakken går Foto: Ole Bjørn Andersen

Dansen går Foto: Ole Bjørn Andersen

del af festen: spisning, dans og hyggeligt samvær. De festligt og smukt pyntede borde varslede om en god aften, og det *blev* en god aften. Den indledtes med formandens velkomst og »De sovende vinde« (fru Højholt ved klaveret), og derefter gik snakken lystigt rundt omkring ved bordene, alt imens man lod det lækre smørrebrød vederfares sin ret. Ind imellem havde følgende talere ordet: Bent Andersen (årg. 34), der talte om at bevare gode, gamle traditioner, men samtidig mindede om, at udviklingen går videre, man skal fremad. Poul Hansen (årg. 44) talte om det at forlade skolen. Når man forlader skolen, siger man »Aldrig mere«, men nogle år efter forandrer det sig, og det havde været ham en glæde at gense sin gamle skole, der sagde ham noget fra hver en krog. Endvidere talte Poul Hansen om indoktrinering i hans skoletid i 40'erne og nu (se i øvrigt Poul Hansens artikel andet steds i årsskriftet). Øvrige talere var Birger Bruun (årg. 44), Thyra Weiner, Janus Bak (årg. 23) og Karl Mejnecke (årg. 23). Mellem talerne blev der tid til at genopfriske nogle »Ryom Sange«, og efter »Skul' gammel venskab ...« skiftede orkesteret over til dansemusikken, og i de følgende timer gik dansen livligt med alle aldre som deltagere. Det blev over midnat, før dansemusikken og den hyggelige sludren endte.

Bestyrelsen ser således ud: K. Basse Kristensen, Vibevej 19, 8550 Ryomgård (formand), tlf. (06) 39 41 35. Maja Adelsbøll, Jernbanegade 21, 8550 Ryomgård (kasserer). Torben Jensen, Storegade 1, 8950 Ørsted, tlf. (06) 48 82 88, Ørsted Maskinforretning kan benyttes. Jørgen Pedersen, Rundhøj Allé 28 st. th., 8270 Højbjerg, tlf. (06) 27 12 66 – lokal 241 eller 243 mellem kl. 7–15,30. Jette Frandsen, Elstedvej 52, Terp, 8520 Lystrup. Kirsten Kornerup, P. Heisesvej 4B, 8000 Århus C (sekretær). N. A. Højholt, Solbakkevej 7, 8550 Ryomgård.

Meddelelser om adresseændringer bedes meddelt sekretæren. – Foreningens gironummer er 45 678. – Medlemstal: 683.

Jubilæumshold for 1975: 1920, 1925, 1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1965 og 1970. Vi håber at se mange af jer til efterårsfesten. God fornøjelse med at samle tropperne, men vent ikke for længe. Send os et par ord, hvem der måtte ønske assistance.

Vi sender alle vore medlemmer en hjertelig tak for tilliden i det forgange år og ønsker alle et godt nytår!

Bestyrelsen

Personalia

Jørgen Nielsen, Kolind (65), gift med Ingrid Clausen, Ginnerup. Malle Godiksen, Mørke, gift med Jesper Revsgaard Hansen, Pindstrup. Erna Mathiassen gift med John Møller Laursen, Glæsborg. Birgit Hougård gift med Knud Dalgård, Ryomgård. Visti Ernstsen, Nimtofte, gift med Doris Andersen, Ulstrup. Knud Rauff Petersen gift med Ninna Munk, Kolindbro. Bjarne Hougård, Nimtofte, gift med Bente Marianne Danielsen, Nimtofte. Gurli Svith, Østenfjeld, gift med Torben Jensen, Grenå. Lis Birkballe gift med Sven Ove Mogensen, Auning. Lillian Andersen, Gjesing, gift med bankassistent Peter Lorentzen, Allingåbro. Connie Lindblad Larsen gift med Jens Laursen, Nimtofte. Aase Møller Haarup, Øster Alling, gift med Ole Poulsen, Stride, V. Hjermitslev. Niels Jørgen Bloch Andersen, Sivested, gift med Dorthe Christensen, Assentoft. Erik Ring Christiansen, Hvilsager, gift med Elsebeth Rasmussen, Eskerod. Grethe Høj Hansen, Pindstrup, gift med cand. merc. Martinus Nygaard, Ørsted.

I avisen har vi set: at Kirsten Kvist Mikkelsen, Pindstrup, har bestået eksamen som cand. jur. på Århus Universitet. – Hector Estrup, Fjeld (årg. 49)) er udnævnt til professor i nationaløkonomi ved Københavns Universitet. – Jørgen Rygaard (årg. 51) har forsvaret sin doktorafhandling »Thymus & Self« ved Århus Universitet og fået den antaget. Afhandlingen er et vigtigt skridt på vejen til løsningen af kræftens gåder. – Jørgen Pedersen, Marie Magdalene, er ordineret og ansat som præst ved Rimsø og Kastbjerg kirker.

Redaktionen takker for den megen venlighed og velvillighed, vi har mødt under vort arbejde, og for den store hjælp fra vore mange leverandører på skolen og uden for skolen.

Redaktionen.

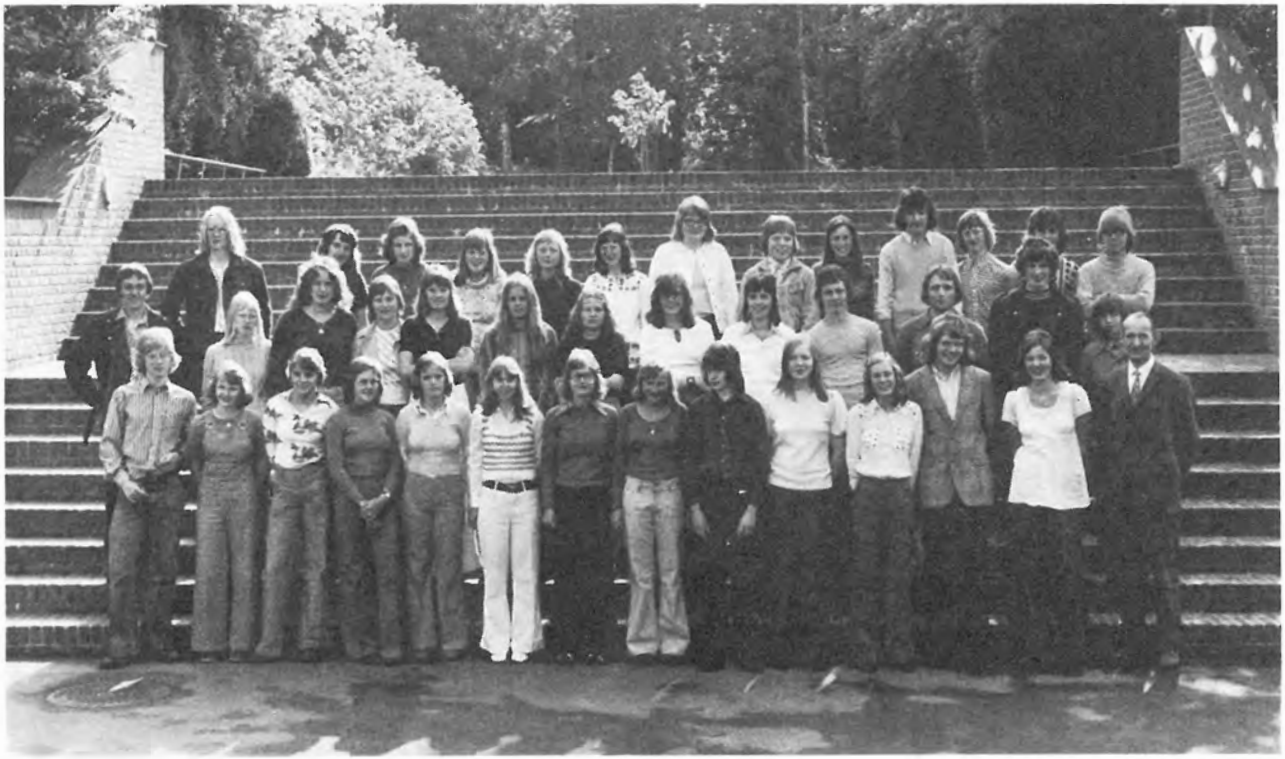

Afgangsholdene 1974

III real A

June Merete Bach, Ryomgård. Annette Christensen, Ryomgård. Karen Dalsgård, Ryomgård. Claus Møller Frederiksen, Ryomgård. Henriette Damgård Hansen. Jytte Jørgensen. Preben Kirkbak, Grenå. Annie Kristensen, Mørke. Niels Jørgen Kristensen, Hornslet. Dorthe Nielsen, Mørke. Karin Nygård, Ryomgård. Steen Nymann, Grenå. Gurli Holm Pedersen, Ryomgård. Helle Rasmussen, Nimtofte. Kirsten Rasmussen, Falkjær. Klaus Münter Rasmussen, Korupskov. Anna Kirsten Sørensen, Mørke. Lone Sørensen, Korupskov.

III real B

Dorthe Riis Andersen, Pindstrup. Hanne Andersen, Ryomgård. Per Nygård Jensen, Mørke. Anne Grethe Jørgensen, Ryomgård. Anita Kraunsøe, Nimtofte. Helle Bro Pedersen, Nimtofte. Lone Pedersen, Pindstrup. Dorte Veje Rasmussen, Pindstrup. Ole Friis Rasmussen, Ommestrup. Anni Silkjær, Pindstrup. Dinna Svensson, Pindstrup. Jan Hougård Sørensen, Pindstrup. Ulla Flyvbjerg Sørensen, Pindstrup. Pia Solveig Toft, Ryomgård.

9. klasse

Lena Albér, Tøstrup. Per Christiansen, Grenå. Kurt Dam, Mørke. Gert Salling Jacobsen, Koed. Visti Nielsen, Kolind. Christian Secher, Grenå (teknisk forberedelseseksamen). Peder Pilgård Sørensen, Hornslet.

§ 9

§ 9 ser nu således ud:

9. Legater.

Foreningen bestyrer for tiden 4 legater, hvoraf de to førstnævnte er oprettet af Ryomgård Realskole.

1) Skolebestyrer Axel Munchs mindelegat uddeler hvert år en legatportion til den af skolens elever, der opnår den største eksamen. Legat-portionen, der inden 15. juni hvert år udbetales til foreningens kasserer fra Ryomgård Realskole, overrækkes vedkommende elev ved skolens translokation af elevforeningens formand.

2) Skolebestyrer Axel Munchs friplads.
   Fripladsen, der ydes af Ryomgård Realskole, uddeles af elevforeningens bestyrelse, til hvem ansøgning om fripladsen indsendes, efter at bestyrelsen i de lokale blade har bekendtgjort, når fripladsen er ledig, og tidspunktet for ansøgningsfristens udløb. Fripladsen omfatter fri skolegang på Ryomgård Realskole og skal tildeles en værdig og ubemidlet elev.
   Det bemærkes, at faderløse børn har forrangen til fripladsen, som løber fra 5. klasse, indtil eleven forlader skolen.

3) Skolebestyrer Søren Vester-Petersens mindelegat.
   Legatets formue er den sum, der er indsamlet blandt foreningens medlemmer efter Vester-Petersens død i 1961.
   Foreningens bestyrelse er ansvarlig for, at kapitalen anbringes på betryggende måde – i bank, sparekasse eller i obligationer. Af legatet uddeles 1 gang årligt 1 portion, svarende

til et års renter med fradrag af et mindre beløb til administration og lign. Legatet tildeles en elev i II real eller 8. klasse. Legatet kan ikke søges. Ryomgård Realskoles lærerråd udpeger legatmodtageren. Ved udvælgelsen lægges der vægt på, at legatmodtageren har vist sig i besiddelse af gode menneskelige egenskaber, har passet sit arbejde samvittighedsfuldt, udnyttet sine evner, udvist en naturlig og høflig optræden samt været medvirkende til at skabe et godt kammeratskab og et positivt arbejdsklima i sin klasse. Legatet overrækkes ved translokationen.

4) Dagmar og Erik Munchs mindelegat.
Legatets formue er den sum, der er skænket til formålet dels efter fru Munchs død i 1965 og dels efter hr. Munchs død i 1972. Af legatet uddeles årligt én eller flere portioner, svarende til et års renter.
Legatet opslås sammen med Axel Munchs friplads i de lokale blade. Legatet kan tildeles som hel eller delvis friplads til elever ved Ryomgård Realskole fra 1. klasse og opefter eller til vordende elever, der er indmeldt i skolen. Legatmodtagerne udvælges blandt ansøgerne af skolebestyreren.

Revision sker i forbindelse med revision af elevforeningens regnskab. Såfremt foreningen ophæves, overtager skolens bestyrelse administrationen af foreningens legater.

Således vedtaget på elevforeningens generalforsamling den 20. oktober 1973.

Gertrud Sten Larsen, dirigent
K. Basse Kristensen, formand

Årsoversigt 1. juni 1973-31. maj 1974

Indtægter:

Bankbeholdning	10.029,73
Girobeholdning	237,32
Kassebeholdning	0,00
Kontingenter	9.118,00
Tilskud til årsskrifter fra Ryomgård Realskole	1.800,00
Renter	241,77
Portogodtgørelse	21,60
Indgået vedr. 3 legater	885,00
Salg af obligationer	451,97
Gaver vedrørende mindefonden	690,00
	23.475,39

Udgifter:

Gaver, blomster m. v.	151,45
Efterårsfest 1973	1.443,00
Axel Munchs Mindelegat	100,00
Annoncer	277,40
Bogtrykker	8.635,35
Porto	1.096,00
Protokol, etiketter m. m.	59,10
Udbetalt vedr. legater (3)	885,00
Overført til mindefonden	690,00
Køb af obligationer	1.247,78
Bankbeholdning	8.833,92
Girobeholdning	56,39
Kassebeholdning	0,00
	23.475,39

Status pr. 31. maj 1974

Beholdning 1973	10.267,05
Beholdning 1974	8.890,31
Underskud	1.376,74

Ryomgård, den 7. august 1974. *Maja Adelsbøll.*

Revideret:

Hinnerup, den 10. august 1974
J. Jacobsen.

Randers, den 17. august 1974.
K. Vester-Petersen.